

Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen (förnyad behandling)

Sammanfattning

Utskottet har i betänkande 2006/07:AU3 behandlat proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete, motioner som väckts med anledning av propositionen och ett antal motioner med anknytning till arbetslöshetsförsäkringen som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2006. Kammaren har den 20 december 2006, med tillämpning av 4 kap. 10 § riksdagsordningen, beslutat återförvisa ärendet till utskottet för ytterligare behandling.

I detta ärende tas förslagen upp till förnyad behandling.

Proposition 15 innehåller förslag om ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Den förstnämnda lagen reglerar villkoren för ersättning och ersättningsnivå m.m. Den senare reglerar bl.a. förhållandet mellan arbetslöshetskassorna och deras medlemmar, däribland kassornas medlemsavgifter och skyldigheten för kassorna att göra vissa inbetalningar till staten.

Regeringens syfte med förslagen är att premiera arbete, som alltid ska löna sig mer än arbetslöshet. För att en reform av arbetslöshetsförsäkringen ska ge så positiva effekter som möjligt på sysselsättningen ses flera faktorer i försäkringen över. Dit hör t.ex. villkoren för rätt till ersättning, ersättningsperiodens längd, ersättningsgraden och beräkningsgrunden för ersättningen. I propositionen betonas att man måste se regeringens politik som en helhet där alla politikområden sammantaget påverkar arbetsmarknadspolitiken. Ett exempel är det s.k. jobbskatteavdraget, som syftar till att göra det mer lönsamt att arbeta.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring

Det arbetsvillkor som ska vara uppfyllt för rätt till arbetslöshetsersättning skärps. Enligt huvudregeln ska det krävas 80 i stället för 70 timmars arbete per månad i 6 månader under en ramtid på tolv månader. Den s.k. överhoppningsbara tiden som möjliggör kvalificering för ersättning med arbete som ligger längre bort i tiden än 12 månader begränsas som huvud-

regel från sju till fem år. Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom studier, studerandevillkoret, avskaffas. Arbetslöshetsersättning kan lämnas längst under 300 ersättningsdagar men kan enligt nuvarande regler förlängas med ytterligare längst 300 ersättningsdagar. Regeringen ska senare återkomma med en begränsning av ersättningsperioden till sammanlagt längst 300 dagar. En successiv nedtrappning av ersättningsgraden införs. Ersättning ska lämnas med 80 % av tidigare förvärvsinkomster, upp till ett visst högsta belopp, under de 200 första ersättningsdagarna. Därefter lämnas ersättning med 70 %. I avvaktan på kommande ändringar av ersättningsperiodens längd införs också en ersättningsgrad om 65 %. För en person som är förälder till barn under 18 år ska sänkningen till 65 % ske först från dag 451 av ersättningsperioden. Ersättningen lämnas i form av dagpenning som beräknas efter förvärvsinkomsten under den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som innebar att arbetsvillkoret uppfylldes, den s.k. normalarbetstiden. Beräkningen av normalarbetstiden ändras nu så att ersättningen i stället ska grundas på förvärvsinkomsterna under de senaste tolv månaderna. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Vissa övergångsbestämmelser föreslås.

Lagen om arbetslöshetskassor

Arbetslöshetskassorna är skyldiga att betala avgifter till staten för att finansiera en del av statens kostnader för utbetalad arbetslöshetsersättning. Kassorna tar ut medlemsavgifter för att bl.a. täcka betalningen av denna finansieringsavgift. Det införs nu en förhöjd finansieringsavgift som till viss del görs beroende av utbetalning av arbetslöshetsersättning per medlem i kassan jämfört med den genomsnittliga utbetalningen för samtliga kassamedlemmar. Två begränsningar för den förhöjda avgiften föreslås. Förhöjd avgift ska inte betalas för medlemmar som är arbetslösa enligt en särskild definition. Den förhöjda avgiften begränsas till högst 300 kronor per månad för en medlem som inte är arbetslös enligt denna definition. En ytterligare begränsning införs. De finansieringsavgifter som en enskild kassa ska betala får tillsammans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt den inkomstrelaterade ersättningen. En kassa får inte höja medlemsavgiften för arbetslösa medlemmar eller för andra medlemmar med mer än 300 kronor per månad för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften.

Det nuvarande systemet med utjämningsavgift och utjämningsbidrag avskaffas. Det föreslås även att regeringen ges rätt att besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för annat ändamål än för kostnader för ersättning som betalas ut enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Vissa övergångsbestämmelser föreslås.

Utskottet har inte funnit anledning att frånga sina tidigare ställningstaganden i ärendet. Liksom i betänkande AU3 ställer sig utskottet därför bakom regeringsförslagen men med vissa korrigeringar. För att premiera förvärvs-

arbete ska en person som under en löpande ersättningsperiod genom arbete kvalificerar sig för ytterligare en ersättningsperiod kunna stödja sig på förvärvsinkomsterna enligt det tidigare arbetsvillkoret när dagpenningen beräknas. Ersättningsgraden ska i sådant fall vara 65 %. Reglerna om successiv nedtrappning av ersättningsgraden ska enligt propositionen träda i kraft den 1 januari 2007. Utskottet föreslår att denna regel i stället träder i kraft måndagen den 5 mars 2007. Det klargörs att kassorna inte ska ha rätt att ta ut den förhöjda finansieringsavgiften av medlemmarna i förväg.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har yrkat avslag på propositionen i dess helhet. Partiföreträdarna i utskottet följer upp sina motio-
ner i en gemensam reservation.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	7
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring (ALF)	8
Ändringar i lagen om arbetslöshetskassor (LAK)	10
Utskottets överväganden	12
Avslag på propositionen m.m.	12
Motioner med yrkanden om avslag på propositionen	12
Övriga motioner med anknytning till propositionens förslag	17
Utskottets ställningstagande	18
Några särskilda frågor med anknytning till propositionens lagförslag, antagande av lagförslagen	23
Lagen om arbetslöshetsförsäkring	23
Ersättningsnivån och samordningen med aktivitetsstöd m.m.	23
Normalarbetstid och ersättningsnivå m.m.	24
Lagen om arbetslöshetskassor	25
Slutsats	25
Övriga frågor	26
Särskilda grupper i försäkringen m.m.	26
Skyldigheten att godta arbete i annat land	28
Överhoppningsbar tid m.m.	29
Inträdeskrav i försäkringen och indexering av dagpenning	30
Motionerna och utskottets ställningstagande	30
Reservationer	31
1. Avslag på propositionen m.m., punkt 1 (s, v, mp)	31
2. Studenters ersättningsrätt, punkt 8 (mp)	37
3. Inträdeskrav, punkt 9 (v)	38
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	40
Propositionen	40
Följdmotioner	40
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	42
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	46
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Fi244 yrkandena 24 och 29, 2006/07:A1, 2006/07:A2, 2006/07:A3, 2006/07:A4, 2006/07:A5, 2006/07:A6, 2006/07:A7, 2006/07:A8, 2006/07:A9, 2006/07:A10, 2006/07:A11, 2006/07:A12, 2006/07:A13, 2006/07:A14, 2006/07:A15, 2006/07:A16, 2006/07:A17, 2006/07:A18 yrkandena 1 och 2, 2006/07:A19, 2006/07:A255, 2006/07:A258, 2006/07:A271 yrkandena 9 och 11, 2006/07:A299, 2006/07:A322, 2006/07:A331, 2006/07:A337, 2006/07:A346 yrkandena 3–6, 2006/07:A347 yrkande 2 och 2006/07:A348 yrkande 7.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Antagande av lagförslag m.m.

Riksdagen

dels antar regeringens förslag till

a) lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring med den ändringen att 26 och 28 §§ ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3, att det i lagen införs en ny paragraf, 27 a §, med den lydelse som framgår av bilagan och att ikraftträdandebestämmelsen ska ha den lydelse som framgår av bilagan,

b) lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, och

c) lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

dels godkänner vad utskottet anfört om att i förskott ta ut sådana avgifter som avses i 41 § lagförslaget enligt c),

dels beslutar om sådan ändring av ingressen till lagförslaget enligt a) som framgår av bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:15 punkterna 2 och 3 samt bifaller delvis proposition 2006/07:15 punkt 1.

3. Företagare och a-kassa

Riksdagen avslår motion 2006/07:A249.

4. Familjehemsförälder

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:A202 och 2006/07:A312.

5. Deltidssjukskrivning

Riksdagen avslår motion 2006/07:A329.

6. Arbete i annat land

Riksdagen avslår motion 2006/07:A279.

7. Tidsgräns för överhoppningsbar tid

Riksdagen avslår motion 2006/07:A326.

8. Studenters ersättningsrätt

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub255 yrkande 8.

Reservation 2 (mp)

9. Inträdeskrav

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:A236 yrkande 10, 2006/07:A270 yrkande 23 och 2006/07:A346 yrkande 2.

Reservation 3 (v)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 20 december 2006

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven-Erik Österberg (s), Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s), Elisabeth Svantesson (m), Annika Qarlsson (c), Lars Lilja (s), Eva Flyborg (fp), Maria Öberg (s), Jan Ericson (m), Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp) och Patrik Björck (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete och 19 motioner som väckts med anledning av propositionen. Regeringen lägger fram förslag om ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). I ärendet behandlas också motioner som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2006 som gäller arbetslöshetsförsäkringen och dess finansiering. Det är dels motioner som tar sikte på de förändringar av försäkringen som regeringen aviserade i budgetpropositionen och som nu lagts fram i proposition 15, dels motioner som gäller andra frågor om försäkringen.

Utskottet fattade den 12 december 2006 beslut i ärendet genom betänkande 2006/07:AU3. Vid kammarbehandlingen den 20 december beslutades om återförvisning till utskottet för ytterligare beredning enligt 4 kap. 10 § riksdagsordningen.

Under beredningen av ärendet har arbetsmarknadsutskottet tagit emot ett antal skrivelser med synpunkter på de förändringar som föreslås i propositionen.

Den 21 november 2006 anordnades en offentlig utskottsutfrågning med anledning av förslagen i propositionen. Vid utfrågningen medverkade bl.a. företrädare för arbetsmarknadens parter och Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO). Stenografiska uppteckningar från utfrågningen finns som bilaga 4 i betänkande AU3.

Genom beslut den 5 december bereddes kulturutskottet tillfälle att avge yttrande över propositionen. Detta utskott fattade samma dag beslut att avstå från att yttra sig.

Samtliga motioner som behandlas i ärendet har väckts under riksmötet 2006/07 och anges i det följande utan årtal.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1), under utgiftsområde 13, aviserade regeringen ett antal förändringar av arbetslöshetsförsäkringen. Ändringarna är enligt regeringen en del av en större reform för att stärka arbetslinjen och öka sysselsättningen. Reformens olika delar bör enligt regeringen träda i kraft samtidigt. Det framgår av budgetpropositionen att förslagets påverkan på statens inkomster och utgifter 2007 har beaktats där. Det gäller effekterna av både regeländringar i ALF, som avser budgetens utgiftssida på utgiftsområde 13, och egenfinansieringen enligt LAK, som avser inkomstsidan.

Riksdagen har den 6 december fattat beslut med anledning av finansutskottets s.k. rambetänkande som bl.a. avser statens inkomster och utgifter 2007, hur utgifterna ska fördelas på utgiftsområden och utgiftstak för 2007 och 2008. Beslutet är styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen.

Ett antal remissinstanser har getts tillfälle att yttra sig över de olika delarna av propositionen. Remissmöten har hållits på Näringsdepartementet beträffande LAK-delen den 23 oktober och beträffande ALF-delen den 30 oktober 2006. Lagrådet har yttrat sig över den del av propositionen som avser ändringar i LAK.

Som framgått ovan har arbetsmarknadsutskottet hållit en öppen utskottsutfrågning.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring (ALF)

ALF förutsätter att ett arbetsvillkor ska vara uppfyllt för rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning (12 §). Kravet innebär att en sökande under en ramtid av 12 månader omedelbart före arbetslöshetens inträde ska ha förvärvsarbetat under viss tid. I propositionen föreslås att detta arbetsvillkor skärps genom att kravet höjs från 70 till minst 80 timmar per kalendermånad i minst sex månader. Alternativt kan arbetsvillkoret fullgöras med minst 450 timmars arbete under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader med minst 45 timmars arbetet under var och en av dessa månader. Detta krav höjs nu till 480 timmar med 50 timmar varje månad. En skärpning föreslås även i fråga om möjligheten att komplettera arbetsvillkoret med tid då totalförsvarsplikt fullgjorts eller föräldrapenningförmån erhållits (13 a §).

Ramtiden om 12 månader kan förlängas genom s.k. överhoppningsbar tid om den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av bl.a. styrkt sjukdom, viss utbildning eller utlandsvistelse som medföljande till maka eller make vid dennes arbete i utlandet under vissa förutsättningar. Den överhoppningsbara tiden får omfatta högst sju år. I propositionen föreslås att tiden begränsas till som huvudregel fem år (17 a §).

Den möjlighet som finns i dag att under vissa förutsättningar kvalificera sig för ersättning genom studier (18, 19 och 30 a §§), det s.k. studerandevillkoret, avskaffas.

Ersättning kan i dag ges längst under 300 dagar men tiden kan förlängas med ytterligare 300 dagar i vissa fall (22 §). Regeringen anser att ersättningsperioden bör vara högst 300 dagar. För föräldrar till barn under 18 år bör den dock vara 450 dagar. Efter denna period ska det finnas en jobb- och utvecklingsgaranti. Förslag om detta läggs inte fram nu, utan regeringen ska återkomma under våren 2007.

Arbetslöshetsersättning ges i form av dagpenning som grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen baseras på tidigare förvärvsinkomster (25 § första stycket) och uppgår enligt huvudregeln (26 §) till 80 % med ett tak som bestäms av regeringen. Enligt nuvarande regler kan ersättning lämnas med högre dagpenning under de första dagarna av en ersättningsperiod (25 § andra stycket andra meningen). Regeringen föreslår ändrade procentsatser, 80 % dag 1–200 och 70 % dag 201–300. I avvaktan på kommande förändringar avseende ersättningsperiodens längd införs en ersättningsnivå på 65 % från dag 301 (26 § första stycket). För en förälder till barn under 18 år ska sänkningen från 70 till 65 % gälla från dag 451 (ny 26 § andra stycket). Regeln om förhöjd dagpenning under de första 100 dagarna upphävs. Vid bestämmande av vilken procentsats som ska gälla ska samordning ske med aktivitetsstöd (ny 26 § sista stycket).

Dagpenningen beräknas enligt huvudregeln med utgångspunkt i den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden (26 § första stycket). Enligt nuvarande regler ska den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som innebär att arbetsvillkoret uppfylldes gälla som normalarbetstid (28 §). Om arbetsvillkoret fullgjorts enligt huvudalternativet med 70 timmar (80 timmar enligt de nya reglerna) per kalendermånad under 6 månader får enligt nuvarande regler, om detta är förmånligare för sökanden, som normalarbetstid i stället gälla den genomsnittliga arbetstiden i allt det förvärvsarbete som utförts under hela ramtiden. I det fallet får dock endast sådana månader räknas då minst 70 timmars arbete utförts. I propositionen föreslås nu att normalarbetstiden i stället ska beräknas på den genomsnittliga arbetstiden under hela ramtiden om 12 månader (ny lydelse 28 § första stycket).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. De är en del av en större reform som syftar till att öka sysselsättningen och bör enligt regeringen genomföras så snart som möjligt. Vissa övergångsbestämmelser föreslås, bl.a. att den som uppfyllt ett arbetsvillkor före ikraftträdandet ska få tillgodoräkna sig detta för den första ersättningsperioden. Motsvarande ska gälla för den som uppfyllt studerandevillkoret, förutsatt att ansökan görs före utgången av februari 2007. Några övergångsbestämmelser föreslås däremot inte i fråga om ändringen av ersättningsgraden, vilket innebär att det vid ikraftträdandet behöver ske justeringar av den ersättning som betalas ut för personer som redan fått ersättning i 200, 300 respektive 450 dagar. Regeln om samordning med aktivitetsstöd (26 § sista stycket) innebär dock att dagar med aktivitetsstöd före ikraftträdandet inte ska beaktas när det bestäms med vilken procentsats ersättning ska lämnas.

Ändringar i lagen om arbetslöshetskassor (LAK)

Arbetslöshetsförsäkringen administreras av för närvarande 36 arbetslöshetskassor, som är ekonomiska föreningar. Sedan 1989 finansieras 100 % av den utbetalade ersättningen genom statsbidrag. I gengäld betalar kassorna en finansieringsavgift till staten. Finansieringsavgiften utgör ett belopp som för varje medlem som fanns i kassan vid det senast förflutna verksamhetsårets utgång motsvarar 131 % av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen i respektive kassa (48 § punkt 1). Finansieringssystemet har också en ordning för utjämning mellan kassorna för att motverka alltför stora skillnader i nivån på medlemsavgifterna. Staten betalar ett utjämningsbidrag till dels de kassor som har en i viss grad högre arbetslöshet än genomsnittet, dels mindre kassor med särskilt höga medlemsavgifter. Utjämningsbidraget finansieras med en utjämningsavgift som för varje medlem i kassan motsvarar 3 % av den gällande högsta dagpenningen (48 § punkt 2). Medlemsavgiften bestäms så att den tillsammans med andra inkomster ska täcka kassans förvaltningskostnader, finansieringsavgiften, utjämningsavgiften och övriga utgifter (41 §). Om det finns särskilda skäl får kassan ta ut olika medlemsavgifter för olika kategorier medlemmar. Medlemmar som inte samtidigt är med i en facklig organisation betalar i regel en något högre avgift.

Den utbetalade ersättningen uppgick för 2005 till drygt 31 miljarder kronor. Finansieringsavgiften motsvarade 3 miljarder kronor för samma tid, vilket innebär att statsbidraget kan sägas svara mot ca 90 % av den utbetalade ersättningen. Den enskilde medlemmens avgift grundar sig enbart på den genomsnittliga dagpenningen och administrationskostnaderna i kassan. Däremot påverkas inte den enskilde medlemmens avgift av arbetslösheten inom den egna kassans verksamhetsområde på annat sätt än vad som kan föräntas av att hög arbetslöshet kan medföra högre förvaltningskostnader. Regeringen konstaterar att staten på marginalen fullt ut subventionerar arbetslösheten. Varken arbetsgivare eller löntagarkollektivet behöver bära den direkta kostnaden om arbetslösheten ökar, vilket motverkar incitamenten för dem att underlätta för arbetslösa att snabbt återgå i arbete. Regeringen anser att egenavgifterna bör återspegla risken för arbetslöshet i de olika verksamhetsområden som arbetslöshetskassorna omfattar. Avgifterna bör enligt regeringen variera med arbetslösheten.

Regeringen gör bedömningen att försäkringen bör vara obligatorisk, vilket bör utredas. Eftersom det är angeläget att en ökad egenfinansiering genomförs så snart som möjligt läggs det fram en tillfällig lösning. Det system som nu föreslås innebär i korthet följande.

Den högre grad av egenfinansiering som medlemmarna bör stå för utformas som en förhöjd finansieringsavgift till staten, vilket kommer att påverka medlemsavgiften. Kassor med låg arbetslöshet bör vara med och i viss mån betala den ökade generella egenfinansieringen för att undvika orimligt höga avgifter i vissa kassor. Kassan ska ta ut en medlemsavgift som täcker förvaltningskostnader, finansieringsavgiften, den förhöjda finan-

sieringsavgiften och övriga utgifter (41§ första stycket). Medlemsavgiften får inte för att täcka kostnaden för den förhöjda finansieringsavgiften höjas med mer än 300 kr för en, enligt en särskild definition, icke arbetslös medlem (41§ andra stycket 2). Den förhöjda avgiften ska användas för att sänka inkomstskatterna för förvärvsarbetande och ska därför främst tas ut av medlemmar som omfattas av jobbskatteavdraget. En särskild definition införs av begreppet arbetslös (41a §) vid tillämpning av 41 §. Med arbetslös avses enligt denna bestämmelse en person som för den kalendermånad eller del därav som den förhöjda avgiften avser fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och under den månaden inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning för s.k. jämställd tid. Medlemsavgiften får inte höjas för en medlem som enligt denna definition är arbetslös för att finansiera den förhöjda avgiften den månaden (41 § andra stycket 1). Den förhöjda finansieringsavgiften ska fastställas på årsbasis för perioden juli t.o.m. juni närmast föregående år, vilket gör att kassorna kan beräkna den förhöjda finansieringsavgiften i god tid före ett årsskifte. Avgiften betalas av kassan till staten för varje enligt den nyssnämnda definitionen icke arbetslös medlem i kassan under den kalendermånad som avgiften avser. Beräkning görs enligt en matematisk formel (48 § andra stycket), som utgår från att genomsnittlig förhöjd finansieringsavgift ska vara 240 kr för att motsvara önskat finansieringsbehov. Det föreslås också en spärregel som anger att ingen kassa ska behöva betala mer än 300 kr per månad i förhöjd finansieringsavgift för en icke arbetslös medlem (48 § tredje stycket). En ytterligare begränsningsregel föreslås som innebär att en kassa inte ska betala finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift som överstiger kostnaderna för utbetalad inkomstrelaterad ersättning i kassan den berörda månaden (48 § fjärde stycket).

Systemet med utjämningsavgift ersätts av ett system med bemyndigande för regeringen att besluta om särskilt bidrag till en kassa som har höga administrationskostnader per medlem (ny 93 a §). Regeringen får föreskriftsrätt beträffande kassans betalningar av avgifter (49 §). Hänvisning till reglerna om förhöjd finansieringsavgift och slopad utjämningsavgift görs för den kompletterande kassan, Alfa-kassan, (87 §). Möjligheten att överklaga kassans beslut om avgiftens storlek till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF, (98 §) behålls tills vidare, men ses över i annat sammanhang. En fråga är då om överklagande i stället bör ske till allmän förvaltningsdomstol.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Äldre regler ska tillämpas för avgifter som avser tid före ikraftträdandet, däribland för utjämningsavgiften.

Utskottets överväganden

Avslag på propositionen m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett stort antal motioner med yrkanden om avslag på propositionen och ytterligare ett antal motioner som väckts under den allmänna motionstiden med kritik mot de i budgetpropositionen aviserade förslagen om ändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet finner ingen anledning att frångå sitt ställningstagande i AU3 och avstyrker samtliga motioner.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Propositionen har föranlett 19 motioner. I ärendet finns också ett antal motioner som är väckta under den allmänna motionstiden och som innehåller synpunkter med anledning av det som regeringen aviserade i budgetpropositionen (prop. 2006/07:1) om förändringarna av arbetslöshetsförsäkringen.

Motioner med yrkanden om avslag på propositionen

Såväl Socialdemokraterna, Vänsterpartiet som Miljöpartiet yrkar avslag på propositionen. Avslag yrkas även i 16 motioner som väckts av enskilda socialdemokratiska ledamöter.

Socialdemokraterna framför följande i kommittémotion A2. Förutsättningen för öppenhet och fri handel är förändringsbenägna och flexibla medborgare, vilket i sin tur förutsätter trygghet i omställningen genom en arbetslöshetsförsäkring som har höga ersättningsnivåer och genom aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är detta som kännetecknar den svenska modellen. En effektiv arbetsmarknadspolitik och en arbetslöshetsförsäkring med rimliga villkor är grundstenar i den ekonomiska politiken. Den moderatledda regeringen driver nu utvecklingen åt helt annat håll som leder till ökad otrygghet och försvagad omställningsförmåga. Arbetslöshetsförsäkringen blir en grundtrygghetsförsäkring, vilket sker samtidigt som arbetsmarknadspolitiken rustas ned. Flera arbetsmarknadspolitiska program försvinner som t.ex. Gröna jobb. Politiken leder till att arbetskraften sämre rustad att ta de nya jobben. Regeringens övergripande syfte tycks vara att skapa en låglönemarknad. Neddragningarna finansierar stora skattesänkningar för redan välbeställda.

Socialdemokraterna kritiserar även regeringens *beredning* av ärendet. Enligt motionen är förändringarna de mest omfattande i försäkringens historia. Regelverket är komplicerat. 3,8 miljoner människor är medlemmar och drygt 600 000 får ersättning varje år. Regeringen visar inte respekt vare sig för remissinstanser eller de myndigheter och organisationer som ska genomföra förändringarna. Remisstiden har varit anmärkningsvärt kort utan utrymme för analys av förslag och konsekvenser. Förödande kritik har framkommit i remissvaren. Regeringen bär ett mycket stort ansvar om den forcerade beredningen leder till problem i den praktiska hanteringen efter årsskiftet, t.ex. i fråga om samordningen med aktivitetsstödet. Socialdemokraterna kritiserar propositionen även för dess *bristande konsekvensanalys*. Regeringens politik leder inte till att de som blir utstämplade eller utan ersättning får nytt arbete. En konsekvensanalys saknas t.ex. i fråga om kommunernas försörjningsstöd för det fall att sysselsättningsökningen uteblir. Framst kvinnor kommer att drabbas av förslagen. Det är allvarligt om regeringen inte respekterar EG-rättens grundläggande principer om indirekt diskriminering.

Motionen riktar även in sig på några av de konkreta förslagen och deras effekter. Det skärpta *arbetsvillkoret* innebär att det främst är halvtidsarbetande, dvs. kvinnor och ungdomar, som inte kommer att kvalificera sig. Det drabbar även dem som arbetar mer än så men måste vara hemma på grund av sjukdom eller vård av barn. Även t.ex. frilansande kulturarbetare kommer att slås ut. Förkortningen av den *överhoppningsbara tiden* drabbar personer som satsar på långa utbildningar eller som kombinerar utbildning med familjebildning liksom personer med rehabiliteringsbehov. Förslaget betyder mycket för berörda, men ger inte någon större besparing. Slopandet av *studerandevillkoret* slår mot studenter som försöker etablera sig. Socialdemokraterna anser att den som har studerat ska få rådruum att finna lämpligt arbete och hänvisar till att 38 000 personer fick ersättning på denna grund under 2005. Det visar att stödet fyller en funktion. Risken blir att behovet ökar av försörjningsstöd eller stöd från föräldrar. Det kan leda till en ökad homogenisering av studentgruppen. De ändrade *ersättningsnivåerna* innebär att många vid årsskiftet går direkt från 80 till 65 % i ersättning, vilket drabbar enskilda och ökar bördan för kommunerna. I stället borde taket höjas. Det nya sättet för beräkning av *normalarbetstiden* innebär en fördubbling av tiden för att kvalificera sig för full ersättning. Säsongsarbetare med 6 månaders arbete får hälften av i dag. Regeln drabbar även frilansande kulturutövare och nytilträdande, och den slår generellt mot unga och kvinnor. Ikraftträdandet innebär att ett stort antal individer med kort varsel kommer att drabbas av betydande inkomstbortfall. Med förslaget om *finansiering* slopas en bra och solidarisk ordning. Att arbetslösa ska slippa den förhöjda finansieringsavgiften kan få motsatt effekt eftersom även ett tillfälligt uppdrag medför förhöjd avgift. Till detta

kommer risken för att de som inte har råd avvecklar medlemskapet i facket och endast tillhör arbetslöshetskassan. Detta leder till att balansen rubbas mellan parterna på arbetsmarknaden.

De 16 enskilda socialdemokratiska motionerna, A1 av *Kristina Zakrisson m.fl. (s)*, A3 av *Margareta Israelsson m.fl. (s)*, A4 av *Eva-Lena Jansson m.fl. (s)*, A5 av *Margareta Israelsson m.fl. (s)*, A6 av *Göte Wahlström m.fl. (s)*, A7 av *Krister Örnffäder m.fl. (s)*, A8 av *Christer Engelhardt (s)*, A9 av *Michael Hagberg och Fredrik Olovsson (s)*, A10 av *Thomas Östros och Mats Berglind (s)*, A11 av *Hans Stenberg m.fl. (s)*, A12 av *Alf Eriksson m.fl. (s)*, A13 av *Christina Axelsson och Sonia Karlsson (s)*, A14 av *Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s)*, A15 av *Ann-Kristine Johansson m.fl. (s)*, A16 av *Agneta Gille och Laila Bjurling (s)* och A17 av *Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s)*, innehåller liknande grunder för avslagsyrkandet som kommittémotionen och riktar särskilt in sig på förslagets negativa effekter för kvinnor och jämställdheten, för vissa yrkesgrupper eller för olika regioner. Effekterna för kvinnor och *jämställdheten* framhålls särskilt i motionerna A1, A4, A9, A13, A14, A15 och A16. Yrkesgruppen *kulturarbetare* nämns särskilt i motionerna A5, A8 och A17. I den förstnämnda av dessa sägs att svårigheten att utforma undantagsregler för gruppen talar för att behålla dagens regler. De *regionala konsekvenserna* framhålls i motionerna

A1; i Norrbottens län drabbas den nya basindustrin som bygger på säsongsbetonade arbeten samtidigt som avstånden gör det svårt med pendlning, A3; bara i Västmanlands län får 6 000 personer sänkt ersättning,

A4; signaler har kommit om ökat behov av socialbidrag i Örebro län,

A6; Jönköpings län har brist på kvalificerad personal inom verkstadsindustrin, men på grund av neddragningarna av de arbetsmarknadspolitiska programmen kommer många att gå ut i öppen arbetslöshet,

A7; Kalmar län har högre arbetslöshet än riksgenomsnittet och förslagen slår mot invånarna när arbetsmarknadspolitiken samtidigt rustas ned,

A8; reglerna leder till snabbare avfolkning av landsbygden, på Gotland drabbas bl.a. säsongarbetare,

A10; i Uppsala län drabbas 1 100 med ersättning enligt studerandevillkoret, A12; i Hallands län kommer 5 000 personer att drabbas av den sänkta ersättningsnivån,

A15; förslagen slår särskilt hårt mot många säsonganställda och deltidsarbetande i Värmlands län och

A17; i Kronobergs län får 3 000 personer sänkt ersättning samtidigt med höjd avgift.

Motion A10 avser också effekterna allmänt sett av att slopa studerandevillkoret. Det ger fel signaler och leder till att fler får leva på socialbidrag eller finansiera arbetssökandet med fortsatta studier. I motionerna A6 och A11 påtalas att propositionen har missvisande rubrik eftersom syftet enligt den senare motionen är att försämra ekonomin för de arbetslösa.

Vänsterpartiet framför följande till stöd för sitt avslagsyrkande i kommittémotion A18 yrkande 1. Enligt partiet leder regeringens förslag till en dyrare, sämre och mer orättvis försäkring. Utanförskapet och klyftorna växer. Det behövs visserligen förändringar i försäkringen och på arbetsmarknaden, men försäkringen kan försvaras bara om den har bättre kvalitet. Människor är arbetslösa därför att det saknas arbetstillfällen, inte därför att de är lata eller kalkylerande. Vänsterpartiet menar att det inte är bekämpning av arbetslösheten som är regeringens huvudsakliga syfte utan att sätta hårdare press på såväl de arbetslösa som de som har arbete. Med regeringens förslag kommer många att bli utförsäkrade och ekonomiskt utsatta. Allt färre kommer att få ersättning eller får sämre ersättning samtidigt som risker och kostnader övervältras på enskilda. Legitimiteten urholkas och det blir en press nedåt på de lägsta lönerna. Särskilt allvarligt är att kvinnor drabbas betydligt hårdare än män. Även unga, invandrade och långvarigt sjukskrivna kommer att drabbas orimligt hårt. Personer med höga inkomster och liten risk för arbetslöshet får en urholkad försäkring och kommer att söka sig till privata lösningar, vilket kan leda till att den generella välfärden urholkas. Sammantaget blir det en sämre försäkring för hela löntagarkollektivet. Ökad otrygghet leder till ökat motstånd mot strukturomvandling. Det kan ge negativa effekter för hela samhällsekonomin. Både personer med små resurser och de med minskad nytta av försäkringen kan välja att lämna arbetslöshetskassan. De förra får minskad ekonomisk trygghet, de senares avhopp får allvarliga konsekvenser för systemets finansiering. Det blir även en risk för att man lämnar fackföreningen. Maktbalansen förskjuts till arbetsgivarnas fördel.

För att försäkringen ska fungera som en löneförsäkring för dem som har arbete, motverka lönedumpning och underlätta strukturomvandling måste den ge flertalet löntagare inkomstrelaterad ersättning, men med regeringens förslag blir det ännu färre som får full kompensation, vilket urholkar legitimiteten ytterligare. Partiet pekar också på problem med att göra medlemskapet i a-kassan obligatoriskt. Rimligen kommer många i så fall att säga upp sitt medlemskap i fackföreningen. Det blir en ond spiral. Regeringens politik har en skarp udd mot facklig organisering. Andra konsekvenser är minskade skatteintäkter för kommunerna och ett ökat behov av försörjningsstöd.

Med det skärpta *arbetsvillkoret* kommer visstidsanställda, t.ex. kulturarbetare, att få en än mer osäker ställning. Även deltidsanställda drabbas. Kravet på 80 timmars arbete gör att det inte finns marginaler för kort frånvaro. Deltidsanställda inom sektorer med kortare arbetstid än 40 timmar per vecka får svårt att kvalificera sig. Förslagen slår orimligt hårt mot kvin-

nor. Det är dessutom ett förenklat synsätt att det endast skulle vara marginaleffekter som får kvinnor att arbeta deltid. Regeringen bortser dessutom från det faktum att minst 200 000 personer på den svenska arbetsmarknaden är deltidsarbetslösa, dvs. de önskar och kan jobba heltid, men arbetsgivaren erbjuder bara deltid. Med det slojade *studerandevillkoret* försätts många i en ekonomiskt utsatt situation direkt efter avslutade studier. Risken ökar för social snedrekrytering till högskolan. Det innebär också en större risk att säga upp sig för att skaffa en utbildning, vilket minskar försäkringens roll som omställningsförsäkring. Ändringen av *ersättningsnivå* och *ersättningstid* kommer att sätta en kraftig press nedåt på de lägsta lönerna som finns inom kvinnodominerade yrken där också många invandrade arbetar. De strukturella löneskillnaderna ökar. Långtidsarbetslösa och deras barn drabbas särskilt hårt, och behovet av försörjningsstöd kommer sannolikt att öka. Det är dessutom ett avsteg från försäkringens grundprinciper att koppla ersättningsrätten till familjeförhållanden. Förkortningen av den *överhoppningsbara tiden*, vilken möjliggör att man kan behålla sin ersättningsrätt trots frånvaro t.ex. på grund av sjukdom, deltagande i arbetsmarknadspolitiska program, avslutade studier eller föräldraledighet, innebär exempelvis att personer som studerar och är föräldralediga under en sexårsperiod mister sin ersättning. Även detta missgynnar kvinnor. En relativt lång sådan tid kan uppmuntra långtidsfrånvarande och förtidspensionärer att söka sig tillbaka till arbetsmarknaden. Även det nya sättet för beräkning av *normalarbetstiden* slår mot deltidsarbetande och visstidsanställda, dvs. kvinnor, unga och utlandsfödda, och ökar därmed de strukturella orättvisorna. Förslaget om *förhöjd finansieringsavgift* leder till allvarliga fördelningseffekter. I vissa fall blir det nästan en femdubbling av avgiften. Som regeln utformats slår den dessutom mot deltidsarbetslösa och visstidsanställda som trots låga inkomster ska betala lika mycket som heltidsarbetande höginkomsttagare. Många med låga inkomster kommer att lämna facket och a-kassan. Partiet menar att försäkringen redan är fullt ut finansierad med medlems- och arbetsgivaravgifter. De försäkrade beskattas för att andra skatter ska kunna sänkas. I framtiden blir a-kassorna skatteindrivare.

Vänsterpartiet kritiserar även regeringens *beredning* och pekar på vad som framförts i remissvaren om dåligt förberedda förslag, kort tid mellan beslut och ikraftträdande och komplicerat regelverk med risk för bristande rättssäkerhet i hanteringen av ärenden. Genomgripande förändringar av detta slag bör enligt motionen behandlas i sedvanlig ordning genom utredning med konsekvensanalys och remissförfarande (yrkande 2).

Miljöpartiet avvisar i motion A19 samtliga föreslagna förändringar. De leder till ekonomiska problem för enskilda, särskilt kvinnor och studenter. Kostnaderna kan i stället hamna hos kommunerna som försörjningsstöd. Regeländringarna blir särskilt allvarliga då regeringen samtidigt föreslår mycket kraftiga nedskärningar av arbetsmarknadsprogrammen. Det blir en betydande ökning av antalet utförsäkrade.

Det skärpta *arbetsvillkoret* innebär att en stor del av arbetstagarna blir ställda utan ersättning vid arbetslöshet. Partiet påpekar att 7,8 % av de förvärvsarbetande har en arbetstid på mindre än 80 timmar per månad. Kvinnor kommer att drabbas hårdare än männen, vilket strider mot jämställdhetssträvandena. Förslaget framstår som särskilt anmärkningsvärt med tanke på att regeringen vill införa en obligatorisk försäkring för alla som förvärvsarbetar. En stor del av försäkringskollektivet skulle inte komma i fråga för ersättning. Slopandet av *studerandevillkoret* leder till att övergången mellan högskola och arbetsmarknad försvåras. Regeringen har inga alternativa lösningar. En jämställdhetsanalys saknas. Miljöpartiet menar att förslaget leder till ökade kostnader för kommunerna, enligt en uppskattning av Sveriges Kommuner och Landsting med ca 500 miljoner kronor per år. Även de nya reglerna om *ersättningstid* och *ersättningsnivå* medför en risk att fler flyttas från försäkringen till bidragsberoende. En annan effekt är att fler kan komma att acceptera lönesänkning, vilket leder till lönedumpning. Förslaget att förkorta den *överhoppningsbara tiden* drabbar långtidsstudierande och särskilt när dessa är föräldralediga. Inte heller här har det gjorts någon jämställdhetsanalys, men Miljöpartiet utgår från att förslaget särskilt kommer att drabba kvinnor över 30 år som har bildat familj. De kommer att uppleva de nya reglerna som ett hinder för att börja studera. Det är inte heller motiverat att höja *finansieringsavgiften*, särskilt som den ska finansiera skattelättnader för främst höginkomsttagare.

Miljöpartiet efterlyser en genomgripande diskussion om utformningen av arbetslöshetsförsäkringen som omfattar bl.a. frågor om en renare form av försäkring och om statens, de fackliga organisationernas och arbetsgivarernas roll.

Övriga motioner med anknytning till propositionens förslag

I ärendet finns också ett antal motioner som väckts under den allmänna motionstiden och som innehåller synpunkter på de förslag om ändringar i arbetslöshetsförsäkringen som aviserades i budgetpropositionen för 2007. I motionerna finns även alternativa förslag om hur försäkringen bör utformas i olika delar.

I *Socialdemokraternas* partimotion Fi244 yrkandena 24 och 29 framförs liknande synpunkter som i kommittémotion A2. Partiet vänder sig särskilt mot tankarna på en obligatorisk försäkring, som skulle försvaga fackföreningarnas roll och motverka den progressivitet och förändringsvilja som bidrar till svensk konkurrenskraft. Taket i försäkringen borde höjas i stället för att sänkas. Kritiska synpunkter framförs även i ett antal enskilda socialdemokratiska motioner på liknande grunder som i parti- respektive kommittémotionen, så i motion A258 av *Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s)* och A299 av *Claes-Göran Brandin m.fl. (s)*. Återkommande argument är att förslagen särskilt drabbar kvinnor. Det gäller motionerna A255 av *Margareta Israelsson m.fl. (s)*, som särskilt avser

kulturarbetarnas situation, A271 yrkandena 9 och 11 av *Veronica Palm m.fl. (s)*, A322 av *Carina Ohlsson m.fl. (s)* och A331 av *Agneta Gille m.fl. (s)*. De negativa följderna för ensamstående föräldrar framhålls i motion A337 av *Birgitta Eriksson m.fl. (s)*.

Vänsterpartiet tar upp frågorna i partimotionerna A346 yrkandena 3–6 och A347 yrkande 2 där det förs ett liknande resonemang som i motion A18. I motion A346 hänvisar man också till den ekonomisk-politiska motionen Fi245, enligt vilken ersättningsnivåerna i försäkringen och aktivitetsstödet i stället för att sänkas bör höjas, grundbeloppet till 420 kr per dag och högsta dagpenningen till 880 kr per dag de första 100 dagarna och därefter 830 kr. Detta bör göras för att inte legitimiteten i försäkringen ska undergrävas och för att åstadkomma likformighet mellan arbetslöshetsförsäkringen och andra socialförsäkringar. Regeringen bör också på nytt utreda frågan om indexering av den högsta dagpenningen. *Vänsterpartiet* anser även att ersättningen bör vara densamma under hela ersättningsperioden; det ger motsägelsefulla signaler när ersättningen är högre de första dagarna. Enligt såväl motion A346 yrkande 6 som A347 yrkande 2 anser partiet att en utredning bör tillsättas med medverkan av de centrala fackliga organisationerna för att göra konsekvensbeskrivningar av regeringsförslagen i fråga om behovet av socialbidrag, andelen privata tilläggsförsäkringar, ekonomiska effekter ur ett barnperspektiv, effekter på lägsta löner och fördelningseffekter.

Miljöpartiet avvisar regeringsförslagen i kommittémotion A348 yrkande 7 och åberopar liknande grunder som i kommittémotion A19.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som inte funnit anledning att frångå sina ställningstaganden i AU3, vill först framhålla att den nu behandlade propositionen och dess förslag om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen ska ses som en del i en större helhet. Regeringspolitiken består av ett brett program för arbete och företagande. Det ska bli mera lönsamt att arbeta. Inkomstskatterna sänks redan från kommande årsskifte, och tyngdpunkten i denna reform ligger på att göra det mer lönsamt att arbeta för låg- och medelinkomsttagare genom det s.k. jobbskatteavdraget. När fler går från bidrag till arbete kan utanförskapet brytas.

Utskottet kan liksom regeringen konstatera att den hittillsvarande politiken har präglats av en övertro på arbetsmarknadspolitiska insatser och på en generös arbetslöshetsförsäkring som ett sätt att bryta de arbetslösas utanförskap. Detta har inte fungerat i den utsträckning som tidigare regeringar hoppats på. Utskottet anser liksom regeringen att lösningen i stället måste vara att skapa förutsättningar för nya arbeten. På det sättet kan fler erbjudas ett arbete samtidigt som det ska finnas starka incitament att ta de lediga arbetena. Det blir också ett sätt att bryta utanförskapet.

Det råder ingen tvekan om att utformningen av arbetslöshetsförsäkringen påverkar arbetsmarknaden. En väl utformad försäkring som är generös vid kortvarig arbetslöshet kan öka flexibiliteten genom att människor blir trygga och vågar pröva nya arbeten. En alltför generös försäkring kan däremot minska arbetslösa personers vilja att hitta ett nytt arbete. De ekonomiska drivkrafterna att bryta arbetslösheten blir för svaga. Det gäller att finna balanspunkten däremellan. Utskottet kan konstatera att dagens regler innebär att 80 % av tidigare förvärvsinkomst ges i ersättning under avsevärd tid. Försäkringen kan i praktiken bli en långvarig försörjning som motverkar arbetslinjen. Ambitionen måste vara att tydliggöra arbetslinjen. Arbete ska alltid löna sig mer än arbetslöshet.

Mycket av kritiken i motionerna synes utgå från en annan grundsyn i fråga om hur försäkringen påverkar arbetsmarknaden. Oppositionspartierna verkar bortse från risken att dagens generösa system med långa ersättningsperioder och hög ersättningsgrad medför att tiden för att hitta ett nytt arbete kan bli onödigt lång. Försäkringen fungerar då mer som ett allmänt försörjningsstöd än som ett ekonomiskt stöd under en omställningsfas. Utskottet anser liksom regeringen att det finns stöd i forskningen för att ersättningsnivån har påverkan på sysselsättningen. En successivt nedtrappad ersättning stärker incitamenten att söka arbete. Sökaktiviteten påverkas liksom benägenheten att acceptera ett arbete, vilket ökar sannolikheten att också få ett arbete. Det kan också bidra till en ökad rörlighet både geografiskt och yrkesmässigt. Med anledning av Vänsterpartiets förslag om indexering av högsta dagpenning kan utskottet hänvisa till en arbetsgrupp i Näringsdepartementet som övervägde frågan i slutet av 1990-talet (Indexering av högsta och lägsta dagpenningnivå i arbetslöshetsförsäkringen, Ds 1999:10). Beloppet för lägsta och högsta dagpenning fastställs enligt nuvarande regler av regeringen genom s.k. diskretionära beslut. Gruppen pekade bl.a. på svårigheten att hitta en finansiering till en automatisk årlig uppräknings av högsta och lägsta dagpenning. Man drog slutsatsen att det vore olyckligt att genom en automatisk uppräknings avsäga sig möjligheten att beakta andra faktorer, som det allmänna ekonomiska eller statsfinansiella läget. Det skulle också innebära att det inte fanns möjlighet att väga vikten av att upprätthålla principen om inkomstbortfallsförsäkring mot andra utgiftsåtaganden. Utskottet är inte berett att förorda att frågan om indexering tas upp på nytt.

Om försäkringen ska ge incitament för arbete handlar det inte bara om ersättningstid och ersättningsnivå. Även den mängd arbete som ska krävas för att kvalificera sig för ersättning har betydelse. Genom arbetsvillkoret uttrycks en av grundtankarna, nämligen att det är fråga om en försäkring för dem med förankring på arbetsmarknaden med syftet att ersätta ett inkomstbortfall. Det nuvarande arbetsvillkoret på 70 timmars arbete i månaden under 6 månader bör enligt utskottets mening kunna skäras något. Utskottet delar regeringens bedömning att även sådana förändringar kan

påverka sökaktiviteten och de krav som sökanden ställer på ett arbete. Det ligger också i linje med den allmänna ambitionen att premiera arbete kvantitativt sett.

Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma effekterna av det s.k. jobbskatteavdraget. Enligt redovisningen i budgetpropositionen, volym 1, kommer de s.k. marginaleffekterna – dvs. hur stor andel av en bruttolöneökning som faller bort till följd av skatt, ökade avgifter och minskade bidrag – att sjunka. Ju högre marginaleffekt, desto mindre ökar hushållens disponibla inkomst och desto svagare blir individens utbyte att öka sin arbetsinsats. Den största procentuella minskningen av marginaleffekten av regeringens förslag om jobbskatteavdrag kommer att ske för personer som arbetar deltid, och då allra mest för dem som arbetar kort deltid. Med kort deltid avses enligt Statistiska centralbyråns (SCB) definition i Arbetskraftsundersökningar (AKU) en person som arbetat 1–19 timmar under den vecka då mätningen görs. Eftersom betydligt fler kvinnor än män arbetar deltid kommer också sänkningen av marginaleffekten att i genomsnitt bli större för kvinnor än för män. Rent allmänt kommer jobbskatteavdraget att göra att personer med låga inkomster får behålla en betydande del av en inkomstökning. Grupper som arbetar relativt lite i dag kommer att få en relativt stor minskning av marginaleffekten. Det blir därmed extra lönsamt för dessa att på marginalen arbeta mer.

Utskottet vill här också peka på en i dagarna publicerad rapport från IAF (rapport 2006:22) enligt vilken det brister i tillämpningen av reglerna för ersättning till deltidsarbetslösa. Det framhålls t.ex. att deltidsarbetslösa och timanställda anvisas arbete i väsentligt mindre utsträckning än vad som gäller för övriga grupper arbetslösa. Av rapporten framgår också att denna kategori får anvisning till arbetsmarknadspolitiska program i mindre utsträckning än helt arbetslösa. Den nuvarande förordningsregeln som begränsar ersättningsrätten i tiden för deltidsanställda med tillsvidareanställning kan enligt IAF leda till att den anställda och arbetsgivaren får ett gemensamt intresse att avstå från en tillsvidareanställning. På så sätt kan den anställda behålla deltidsersättningen och arbetsgivaren löper mindre risk att den anställda säger upp sig för att söka annat arbete som bättre överensstämmer med önskemålet om arbetstid. Enligt rapporten motsvarade utbetalningarna till deltidsarbetslösa medlemmar cirka en fjärdedel av all utbetald ersättning under 2005. Kvinnorna är kraftigt överrepresenterade. Cirka hälften av alla kvinnor som får ersättning arbetar deltid.

Att komma till rätta med problemet med deltidsarbetslösheten är en stor och viktig uppgift. Rapporten visar enligt utskottets mening att tillämpningen av reglerna måste bli betydligt bättre. De förslag som nu läggs fram i proposition 15 och som ska bidra till att göra det mer lönsamt att arbeta bör kunna ses som en uppmaning till alla involverade, den deltidsarbetslösa själv, arbetsgivaren, arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassan,

att försöka lösa situationen så att den deltidsarbetslösa kan arbeta mer och därigenom öka sina inkomster och stärka sina rättigheter i försäkringssystemet.

Generellt gäller att kvinnor arbetar heltid i lägre grad än män – enligt AKU för 2005 arbetar 60 % av de sysselsatta kvinnorna heltid medan motsvarande siffra för männen är 89 %. Det finns många förklaringar till att det förhåller sig så. En är att kvinnor tar större ansvar för barnen under uppväxtåren och tar ut en betydligt större del av föräldraledigheten. Att även olika slag av marginaleffekter kan spela in och verka återhållande på viljan att öka sitt förvärvsarbete står klart för utskottet. Effekten av de nu föreslagna ändringarna i försäkringen är bl.a. att det blir något svårare för en relativt liten del deltidsarbetande som arbetar mindre än 20 timmar per vecka att kvalificera sig för ersättning. Detta ligger i linje med den allmänna ambitionen att det är arbete som ska premieras. Utskottet vill också peka på att det ingår i regeringspolitiken att öka familjernas möjligheter att fördela föräldraledigheten mera jämlikt genom en s.k. jämställdhetsbonus.

Som framhålls i propositionen kan vissa av förslagen, trots att de är neutralt utformade när de betraktas var för sig, medföra konsekvenser som inte är helt neutrala ur ett jämställdhets- eller diskrimineringsperspektiv. Med anledning av den kritik som gör gällande att förslagen mera generellt skulle motverka jämställdheten vill utskottet framhålla att det knappast kan vara försäkringens uppgift att kompensera för den bristande jämställdhet som råder på arbetsmarknaden i stort. Som redan sagts måste politiken ses som en helhet. Man ska då finna att jobbskatteavdraget särskilt gynnar den som utökar sin deltid eller går från deltid till heltid. Utskottet gör för egen del bedömningen att de samlade regeringsförslagen som syftar till en ökad sysselsättning och till att den som är arbetslös snabbt ska komma åter i arbete innebär att både män och kvinnor på sikt kommer att gynnas. Det nu sagda är även en kommentar till invändningarna om att förslagen skulle strida mot EG-rättens diskrimineringsförbud. Utskottet konstaterar att det ytterst är EG-domstolen som i ett enskilt fall avgör om det är fråga om otillåten indirekt diskriminering.

En del av kritiken mot de föreslagna ändringarna utgår från förhållandena i vissa branscher eller yrkesgrupper. Säsongsarbete och verkssamma inom kultursektorn nämns särskilt. Denna kritik kan bemötas med motsvarande argument som invändningarna i fråga om effekterna för jämställdheten. Det kan inte vara försäkringens uppgift att lösa problem av mera strukturell art på arbetsmarknaden i stort eller på delar av den. Kulturarbetsmarknaden skiljer sig i många avseenden från övriga delar av arbetsmarknaden. Som konstaterades redan av den s.k. Arbom-utredningen (SOU 1996:150) fungerar arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsersättningen inom kulturpolitiken på ett sätt som strider mot flera av de grundläggande principerna för försäkringen. Även om flera förändringar sedan dess har skett till det bättre kan utskottet konstatera att omställning inte

stimuleras i tillräckligt hög grad. När det gäller professionella och etablerade yrkesutövare förekommer det frilansande där man går mellan olika korttidsanställningar och har arbetslöshetsersättning som ekonomisk trygghet däremellan. Dessa förhållanden måste enligt utskottets mening i huvudsak bemästras på annat sätt än genom att använda försäkringen. Utgångspunkten måste vara att kulturarbetarnas beroende av generella stödssystem minskar.

Utskottet vill till sist framföra följande. Ändringar i ett försäkringssystem som innebär en skärpning av villkor eller annan uppstramning riskerar att mötas av invändningen att de drabbar den som redan är i någon mening i ett sämre läge ekonomiskt eller på annat sätt. I vad mån en sådan invändning är berättigad måste enligt utskottets mening ses i ett vidare perspektiv. De nu föreslagna förändringarna har som övergripande syfte att skapa fler jobb och fler företag och att bryta utanförskapet, inte att försämra situationen för enskilda människor eller att försvaga fackföreningsrörelsen.

Utskottet noterar att regeringen avser att noga följa utvecklingen avseende effekterna för olika grupper. När en samlad bedömning kan göras avser regeringen att återkomma till riksdagen i den utsträckning som det finns skäl att föreslå förändringar i lagstiftningen.

Med anledning av motionskritiken mot beredningen vill arbetsmarknadsutskottet liksom finansutskottet i sitt betänkande 2006/07:FiU1 uttrycka sin förståelse för de särskilda betingelser som rått för årets budgetarbete i Regeringskansliet och för regeringen. För arbetsmarknadsutskottet står det klart att det finns en stark och välmotiverad strävan att regeringspolitikens olika delar så långt som möjligt kan genomföras samtidigt. Det har därför varit angeläget att detta ärende handläggs skyndsamt. Utskottet kan samtidigt instämma med finansutskottet att det är eftersträvansvärt att särpropositioner med budgetkonsekvenser som läggs fram efter budgetpropositionen undviks med tanke på de intentioner om en sammanhållen prövning av statsbudgeten som riksdagen hade när den reformerade budgetarbetet. I ett lagstiftningsärende som detta är det också angeläget att berörda myndigheter och organisationer får tillfälle och skäligen tid att lämna synpunkter på utarbetade förslag. Utskottet anser att beredningen i detta fall kan godtas. Då beaktar utskottet att ett ganska stort antal myndigheter och organisationer fått möjlighet att lämna upplysningar under regeringens beredning och att företrädare för dessa organ också kunnat lämna synpunkter vid den utfrågning som arbetsmarknadsutskottet höll i november.

Sammanfattningsvis anser utskottet att de motioner som innebär avslag på propositionen ska avslås av riksdagen. Det gäller motionerna A1 (s), A2 (s), A3 (s), A4 (s), A5 (s), A6 (s), A7 (s), A8 (s), A9 (s), A10 (s), A11 (s), A12 (s), A13 (s), A14 (s), A15 (s), A16 (s), A17 (s), A18 (v) och A19 (mp). Detta ställningstagande innebär att även de ovan behandlade motionerna Fi244 yrkandena 24 och 29, A255 (s), A258 (s), A271 yrkan-

dena 9 och 11 (s), A299 (s), A322 (s), A331 (s), A337 (s), A346 yrkandena 3–6 (v), A347 yrkande 2 (v) och A348 yrkande 7 (mp) som väckts under den allmänna motionstiden bör avslås.

Några särskilda frågor med anknytning till propositionens lagförslag, antagande av lagförslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet, som inte heller i detta avsnitt finner skäl att frångå tidigare ställningstaganden, föreslår några mindre förändringar i lagförslagen i förhållande till propositionen. Det gäller bl.a. regeln om successiv nedtrappning av ersättningsnivån som föreslås träda i kraft den 5 mars i stället för den 1 januari 2007 och en regel om ersättningsnivån till den som uppfyllt ett nytt arbetsvillkor. Utskottet föreslår att riksdagen antar de i propositionen framlagda lagförslagen med smärre förändringar.

Utskottet har ovan avstyrkt motionerna med avlagsyrkanden och andra motioner från allmänna motionstiden med anknytning till propositionens förslag.

Utskottet tar nu upp några särskilda frågor som väckts under beredningen. Även i denna del överensstämmer förslagen med vad utskottet förordat i betänkande AU3.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring

Ersättningsnivån och samordningen med aktivitetsstöd m.m.

Regeringen föreslår att det enligt 26 § ska ske en stegvis sänkning av ersättningsnivån från 80 % till 70 % fr.o.m. dag 201 av ersättningsperioden och till 65 % fr.o.m. dag 301 av ersättningsperioden. Sänkningen till 65 % ska dock ske först fr.o.m. dag 451 av ersättningsperioden för en sökande som dag 300 är förälder till barn under 18 år. Begreppet ”dag” i detta sammanhang avser inte kalenderdag utan det försäkringstekniska begreppet ersättningsdag. En ersättningsdag kan motsvaras av flera kalenderdagar. Det bör enligt utskottets mening klargöras att den tidpunkt, ”dag 300”, som är avgörande för om den särskilda regeln för föräldrar ska vara tillämplig avser dag 300 i ersättningsperioden. 26 § andra stycket bör justeras i enlighet med detta, vilket föranleder följändringar av redaktionell natur i samma stycke.

Ingen särskild övergångsregel föreslås beträffande lagrummet i fråga. Av propositionen framgår att avsikten är att de olika ersättningsgraderna i försäkringen bör få genomslag direkt, oavsett om man blivit arbetslös före eller efter ikraftträdandet. Därmed behövs inga övergångsbestämmelser. I

fråga om samordningen med aktivitetsstödet föreskrivs det, som sagts ovan, direkt i 26 § sista stycket att dagar med aktivitetsstöd före den 1 januari 2007 inte ska beaktas.

Det har framkommit bl.a. vid den öppna utfrågning som utskottet höll den 21 november 2006 att ett genomförande omedelbart efter ikraftträdandet av den successiva nedtrappningen av ersättningsnivån och samordningen med aktivitetsstödet skulle bli administrativt betungande. Inledningsvis skulle det bli fråga om en kostsam manuell hantering med risk för försenade utbetalningar. Det skulle också kunna medföra risker från kvalitets- och rättssäkerhetssynpunkt. Utskottet förordar därför att genomförandet senareläggs och att ikraftträdandet, som av administrativa skäl bör ske en måndag, lämpligen bestäms till den 5 mars 2007. Ikraftträdandebestämelsen bör ändras i enlighet med detta. Lagförslag i enlighet med detta finns i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Normalarbetstid och ersättningsnivå m.m.

Enligt 23 § sista stycket ALF gäller att en sökande som under ersättningsperioden på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor har rätt till ersättning under ytterligare en period när den tidigare perioden löpt ut. 26 § innebär, enligt såväl den nuvarande som den föreslagna lydelsen, att ersättning ska lämnas med viss procentsats av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden. Enligt 28 § i den föreslagna lydelsen ska som normalarbetstid gälla den genomsnittliga arbetstiden under hela ramtiden om tolv månader och inte, som enligt den tidigare huvudregeln, arbetstiden i det förvärsarbete som innebär att arbetsvillkoret uppfylldes. Detta kan innebära att en person som t.ex. blir arbetslös efter ett fortlöpande heltidsarbete och under ersättningsperioden uppfyller ett nytt arbetsvillkor med deltidsarbeten eller tillfälliga arbeten får sin ersättning enligt det nya arbetsvillkoret baserad på en lägre förvärsinkomst. Detsamma gäller om lönen är lägre i den senare anställningen.

En huvudtanke med reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen är att arbete alltid ska löna sig. Reglerna ska utformas så att de premierar och ger incitament att arbeta. I enlighet med detta bör i den nyss beskrivna situationen en sökande kunna stödja sig på det tidigare arbetsvillkoret och den normalarbetstid som då gällde. Ersättningsgraden bör i ett sådant fall vara 65 %. Förutsättningen ska vara att detta innebär ett mer förmånligt utfall för den sökande. I enlighet med det som nu sagts föreslår utskottet två nya bestämmelser, som en ny 27 a § respektive som ett nytt andra stycke i den föreslagna 28 §. Lagförslag i enlighet med detta finns i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Lagen om arbetslöshetskassor

Betalning av den förhöjda finansieringsavgiften

Lagförslagets 48 § andra stycke anger att arbetslöshetskassan ska betala en på visst sätt beräknad avgift till staten för varje medlem i kassan som inte var arbetslös under kalendermånaden. Begreppet "arbetslös" ges i dessa sammanhang en särskild definition enligt 41 a §. 41 § föreskriver dels att kassan ska ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka vissa kostnader i kassan, däribland förhöjd finansieringsavgift, dels att kassan inte får att täcka den förhöjda finansieringsavgiften får höja medlemsavgiften vare sig för en arbetslös medlem enligt den särskilda definitionen eller med mer än 300 kr för en enligt samma definition inte arbetslös medlem.

41 § förutsätter alltså för sin tillämpning att vissa förhållanden är kända för kassan. Innan den månad som den förhöjda avgiften avser har löpt till ända och innan klarhet har vunnits om de faktorer som avgör om förhöjd finansieringsavgift ska tas ut eller inte saknas grund för kassan att ta ut medlemsavgifter till täckande av den förhöjda avgiften. Detta innebär att det inte ska vara möjligt för den enskilda arbetslöshetskassan att ta ut avgifter av medlemmarna i förskott för att kunna betala den förhöjda finansieringsavgiften till staten enligt 48 § andra stycket. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner det som nu anförts.

Utskottet noterar slutligen att systemet innebär att det måste bli en eftersläpning med de finansieringsavgifter som arbetslöshetskassorna ska inbetala till staten i förhållande till den månad avgifterna avser. Utskottet förutsätter att regeringen bestämmer tidpunkten för när dessa inbetalningar ska göras så att eftersläpningen inte blir större än nödvändigt.

Slutsats

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet propositionen med de justeringar och tillägg som anges ovan. Riksdagen bör alltså anta regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor med dessa justeringarna och tillägg. Lagförslag läggs fram i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motioner om arbetslöshetsförsäkringen som väckts under den allmänna motionstiden. Det gäller bl.a. möjligheten för studerande att ha ersättningsrätten vilande och inträdeskravet för medlemskap i en arbetslöshetskassa. Utskottet står fast vid sitt motsvarande ställningstagande i betänkande AU3 och föreslår att motionerna avslås av riksdagen. Jämför reservationerna 2 (mp) och 3 (v).

I detta avsnitt behandlar utskottet ett antal motioner om arbetslöshetsförsäkringen som inte har någon omedelbar anknytning till propositionens förslag. Utskottet finner inte heller i denna del någon anledning att frånga de ställningstaganden som gjordes i betänkande AU3.

Särskilda grupper i försäkringen m.m.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Anders Åkesson (c) framför i motion A249 att *anställda vid företag för ”egenanställda”* i dag inte får ersättning vid perioder av arbetslöshet om de samtidigt är delägare. Detta leder till att enskilda inte tar anställning i sådana företag och därmed går miste om inkomst, arbetslivserfarenhet och nätverkskontakter. Uppdrag och tjänster blir inte utförda och därmed går även staten miste om inkomster.

Två motioner avser *familjehemsföräldrar*. I motion A312 av *Raimo Pärssinen m.fl. (s)* framhålls att uppdraget är viktigt och bör vara överhoppningsbar tid i försäkringen. *Magdalena Andersson (m)* anser i motion A202 att uppdraget som familjehemsförälder måste godkännas som arbete med rätt till trygghet t.ex. i arbetslöshetsförsäkringen.

I motion A329 av *Kurt Kvarnström och Carin Runeson (s)* framhålls att personer med tre fjärdedels sjukersättning har svårt hitta arbete på 25 %, särskilt om de måste byta arbete. Trots att de kanske har tillhört en arbetslöshetskassa i många år har de inte rätt till någon ersättning. Motionärerna anser att den regel om rätt till arbete på Samhall som infördes för ett par år sedan inte fungerar för de flesta eftersom Samhall inte anställer och inte heller finns på så många orter. Om restarbetsförmågan verkligen ska kunna tas till vara måste arbetslöshetsförsäkringens regler ses över.

Utskottet vill när det gäller *s.k. egenanställda* hänvisa till utredningen Trygghetssystemen för företagare (dir. 2006:37). Utredningen har sin bakgrund bl.a. i ett tillkännagivande av riksdagen till regeringen om företagares rätt till a-kassa i enlighet med en reservation (m, fp, kd, c, mp) till arbetsmarknadsutskottets betänkande 2004/05:AU6. Enligt tillkännagivan-

det är småföretagarnas intressen dåligt tillvaratagna i det sociala försäkringssystemet. I utredningsdirektiven nämns medlemmar i personal- och arbetskooperativ särskilt. Det är oklart om dessa ska betraktas som företagare eller inte, vilket har betydelse för deras möjligheter till arbetslöshetsersättning. Regeringen säger sig nu vilja utforma ett trygghetssystem som inte hindrar människor från att förverkliga sina idéer och konstaterar i budgetpropositionen att de offentliga trygghetssystemen i dag är utformade för anställda och därför i vissa lägen missgynnar företagare (prop. 2006/07:1, volym 11, utgiftsområde 24 Näringsliv). Det är därför angeläget att förändra reglerna till företagarnas fördel. Enligt budgetpropositionen kommer utredningen att få tilläggsdirektiv för att säkerställa att regeringens ambitioner på området avspeglas i utredningens arbete. Utskottet anser att utredningen bör avvaktas och förutsätter att något slags samordning kommer att ske mellan denna utredning och den aviserade utredningen om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Motion A249 (c) avstyrks.

Utskottet kan konstatera att frågan om *familjehemsföräldrars ställning* i arbetslöshetsförsäkringen behandlats i utskottet åtskilliga gånger genom åren, senast i betänkande 2005/06:AU5. Utskottet hänvisade då till vad som sagts i ett utredningsbetänkande, *Källan till en chans – Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården* (SOU 2005:81), om att villkoren i bl.a. arbetslöshetsförsäkringen inte är utformade efter familjehemsföräldrars förutsättningar. Utskottet kan instämma i detta och vill nu tillägga att det är angeläget att uppdraget som familjehemsförälder uppmuntras och stöds på olika sätt och att förutsättningar skapas för att personer ska kunna ta på sig det ansvar som uppdraget innebär. Därmed är inte sagt att lösningen ligger i att anpassa reglerna i dagens arbetslöshetsförsäkring. Det finns anledning att avvakta både den nyssnämnda utredningen om trygghetssystemen för företagare, som också ska överväga uppdragstagarnas ställning i arbetslöshetsförsäkringen, och den av regeringen aviserade utredningen om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Enligt den bedömning som regeringen redovisar i budgetpropositionen (prop. 2006/07:1, volym 7, utgiftsområde 13) ska en sådan försäkring omfatta alla som förvärvsarbetar. Motionerna A312 (s) och A202 (m) avstyrks.

Även frågan om *deltidssjukskrivning* och a-kassa behandlades i det förutnämnda utskottsbetänkandet 2005/06:AU5. Ett grundvillkor i 9 § ALF för att ha rätt till ersättning vid arbetslöshet är att personen är oförhindrad att åta sig arbete minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar per vecka. Det lär inte råda något tvivel om att det kan vara svårt för en person med tre fjärdedels sjukpenning att finna en anställning för den resterande delen. Sedan 1999 finns ett särskilt försäkringsstöd, lagen (1998:1755) om särskilda insatser för personer med tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning, för att finansiera ersättning som utbetalas till arbetsgivare som anställer personer som står till arbetsmarknadens förfogande med avseende på en arbetsförmåga på 25 %. Det är i

första hand fråga om ersättning för anställning på den ordinarie arbetsmarknaden, eventuellt med hjälp av lönebidrag. Om inte detta kan ske inom sex månader, ska berörda personer kunna beredas anställning vid Samhall. Enligt den redovisning som finns i budgetpropositionen (prop. 2006/07:1, volym 6, utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp) har utgifterna för detta särskilda stöd ökat successivt sedan det infördes, och ytterligare ökning förväntas under de närmast kommande åren. Utskottet anser att situationen för denna grupp i första hand måste lösas utanför arbetslöshetsförsäkringens ram. Enligt utskottets mening måste inriktningen vara att öka denna grupps möjlighet att få en anställning som motsvarar den återstående arbetsförmågan, inte att t.ex. sänka det krav på arbete som förutsätts för att en person ska ha rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet. Liksom i förra årets utskottsbetänkande om arbetslöshetsförsäkringen vill utskottet också hänvisa till vikten av ökad samverkan mellan olika aktörer på området. Motion A329 (s) avstyrks.

Skyldigheten att godta arbete i annat land

Motionen och utskottets ställningstagande

Allan Widman och Ulf Nilsson (fp) anser i motion A279 att skyldigheten att söka och ta arbete bör utsträckas till annat skandinaviskt land. Motionen utgår från förhållandena i Skåne, och motionärerna pekar på att sysselsättningen i många kommuner ligger under riksnittet trots infrastruktursatsningar och snabbt växande befolkning. Motionärerna betonar individernas eget ansvar och hänvisar till att arbetssökande är skyldiga att anta ett arbete inom landet även om det är flera timmars pendlingsavstånd. Denna skyldighet bör gälla även arbeten i andra skandinaviska länder för att inte jobbchanser ska gå förlorade. Enligt motionen är förhållandena i fråga om arbetsrätt och social trygghet i allt väsentligt likvärdiga mellan länderna.

Utskottet kan konstatera att frågan om en person varit skyldig att acceptera arbete i ett nordiskt grannland prövats av Kammarrätten i Stockholm (mål 5117-04) som fann att en person som bor i gränstrakterna till ett annat nordiskt land inte hade giltigt skäl att tacka nej till ett erbjudet arbete i grannlandet om villkoren i övrigt är tillfredsställande. Domen är överklagad till Regeringsrätten, som ännu inte beslutat om prövningstillstånd ska beviljas. Utskottet anser att rättsläget bör klarläggas innan eventuella överväganden görs om det finns behov av regeländringar. Motion A279 avstyrks.

Överhoppningsbar tid m.m.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående tillstyrkt regeringens förslag att förkorta den s.k. överhoppningsbara tiden enligt 16 och 17 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring från sju till, som huvudregel, fem år.

I motion A326 yrkar *Kurt Kvarnström och Anneli Särnblad (s)* att begränsningen tas bort. De anser att begränsningen är onödig.

Av ställningstagandet med anledning av propositionen följer att *utskottet* inte kan ställa sig bakom motionen, som alltså avstyrks.

Partimotion Ub255 yrkande 8 (mp) gäller högskolan och arbetsmarknaden. Studerande som arbetat innan de påbörjade sina studier kan ha rätt till ersättning på sommaren, om de har kvar ersättningsdagar som de tidigare kvalificerat sig för. I dag kan personer som kvalificerat sig behålla ersättningsperioden genom att stämpla en period varje år för att inte bli av med sina a-kassedagar, trots att de kanske inte behöver. Den tid om ett år som ersättningen kan vara vilande i detta sammanhang, ”överhoppningsbara tiden” enligt motionen, bör i stället förlängas till tre år under förutsättning av heltidsstudier.

Utskottet utgår från att motionen syftar på regeln i 23 § tredje stycket ALF. Enligt huvudregeln i paragrafens första stycke har en person som påbörjat en ersättningsperiod men vars arbetslöshet upphör före ersättningsperiodens slut rätt till återstående dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även utan att då uppfylla ett arbetsvillkor. Förutsättningen är enligt tredje stycket att det inte förflutit en sammanhängande tid av tolv månader sedan den sökande senast fick ersättning. I den tiden räknas inte s.k. överhoppningsbar tid enligt 16 och 17 §§.

Den ambition som proposition 15 ger uttryck för är att försäkringens anknytning till arbetsmarknaden ska stärkas. Enligt utskottets mening kan det närmast ses som ett missbruk av försäkringen om studenter, som det uttrycks i motionen, ”stämplar en period...trots att de kanske inte behöver”. Ersättningsrätt förutsätter generellt att en person faktiskt står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker arbete. Utskottet kan inte ställa sig bakom motionens förslag att förlänga tolv månadersregeln i 23 § utan vill i stället hänvisa till reglerna om överhoppningsbar tid. Den som arbetat före studierna och därefter bedriver studier på heltid och är 25 år kan efter att ha avslutat studierna kvalificera sig med stöd av reglerna om överhoppningsbar tid ända upp till fem år efter arbetet i fråga. Även den som arbetar under ferierna i tillräcklig utsträckning kan uppfylla ett arbetsvillkor. Utskottet vill i sammanhanget också hänvisa till att regeringen i budgetpropositionen aviserat att rätten till arbetslöshetsersättning under ferieuppehåll ska avskaffas (prop. 2006/07:1, volym 7, utgiftsområde 13). Ett motiv är att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring vid arbetslöshet. Motion Ub255 yrkande 8 (mp) avstyrks.

Inträdeskrav i försäkringen och indexering av dagpenning

Motionerna och utskottets ställningstagande

34 § LAK reglerar vem som har rätt att vara medlem i en arbetslöshetskassa. Rätt till medlemskap har den som uppfyller kravet i kassans stadgar om arbete inom verksamhetsområdet. Medlemskap får bara beviljas den som under en sammanhängande period av fem veckor under minst fyra veckor har förvärvat arbetat i genomsnitt minst 17 timmar per vecka och fortfarande arbetar i minst denna omfattning. Syftet med regeln är att vidmakthålla kravet att endast personer som har tillräcklig anknytning till arbetsmarknaden ska omfattas av försäkringen.

Vänsterpartiet vill enligt sina parti- respektive kommittémotioner A236 yrkande 10, A270 yrkande 23 och A346 yrkande 2 att inträdeskravet enligt 34 § LAK avskaffas. Enligt partiet leder kravet till strukturell diskriminering av dem som har hög andel deltidsanställningar och tillfälliga anställningar, dvs. unga personer, kvinnor och invandrare. Parallellt med arbetet för att minska andelen deltids- och visstidsanställningar bör regelverket för arbetslöshetsförsäkringen ses över. I motion A270 yrkande 23 efterlyser partiet en översyn av inträdesvillkoret från diskrimineringssynpunkt.

Utskottet kan konstatera att frågan om att slopa inträdeskravet har behandlats flera gånger genom åren, senast i betänkande 2005/06:AU5. Utskottets principiella inställning har varit att ansträngningar i första hand bör göras för att de personer som det är fråga om ska få fastare anknytning till arbetsmarknaden. Utskottet står fast vid detta. Den reform som nu genomförs av riksdagen och regeringen syftar i sin olika delar till att uppmuntra och premiera arbete. Utskottet är inte berett att förorda att det nuvarande inträdeskravet slopas. I sammanhanget noterar utskottet den kommande utredning som ska överväga och föreslå formerna för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Utskottet utgår från att utredningen också får ta ställning till vilka krav i fråga om anknytning till arbetsmarknaden som ska ställas för att omfattas av försäkringen. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker motionerna A236 yrkande 10 (v), A270 yrkande 23 (v) och A346 yrkande 2 (v).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen m.m., punkt 1 (s, v, mp)

av Sven-Erik Österberg (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Öberg (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Ulf Holm (mp) och Patrik Björck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår propositionen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Fi244 yrkandena 24 och 29, 2006/07:A1, 2006/07:A2, 2006/07:A3, 2006/07:A4, 2006/07:A5, 2006/07:A6, 2006/07:A7, 2006/07:A8, 2006/07:A9, 2006/07:A10, 2006/07:A11, 2006/07:A12, 2006/07:A13, 2006/07:A14, 2006/07:A15, 2006/07:A16, 2006/07:A17, 2006/07:A18 yrkandena 1 och 2, 2006/07:A19, 2006/07:A255, 2006/07:A258, 2006/07:A271 yrkandena 9 och 11, 2006/07:A299, 2006/07:A322, 2006/07:A331, 2006/07:A337, 2006/07:A346 yrkandena 3–6, 2006/07:A347 yrkande 2 och 2006/07:A348 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi yrkar avslag på propositionen i dess helhet.

Vår kritik riktar sig både mot förslagen i stort och mot dess enskilda delar. Vi är också mycket kritiska mot beredningen av ärendet.

Vid kammarbehandlingen av betänkande AU3 den 20 december 2006 yrkade vi att ärendet skulle återförvisas till utskottet för ytterligare beredning med stöd av 4 kap. 10 § riksdagsordningen. För att kammaren ska besluta om sådan återförvisning krävs att minst en tredjedel av de röstande ansluter sig till yrkandet. Vi har med vår begäran om återförvisning utnyttjat den rätt som riksdagsordningen ger en minoritet att försöka få till stånd ytterligare beredning av ärendet. Efter den förnyade behandlingen i utskottet kan vi dessvärre konstatera att utskottsmajoriteten inte är beredd att låta ärendet få den ytterligare genomlysning som vi anser hade varit befogad. Allteftersom veckorna gått efter det att förslagen lades fram har nya problem och inkonsekvenser uppmärksammats. Som exempel kan nämnas att den förhöjda finansieringsavgiften knutits till a-kassetillhörighet och inte avtalsområde, vilket innebär att två personer med samma arbete och samma lön ändå kan tvingas betala olika belopp därför att de är medlem-

mar i olika kassor. Medlemmar i en kassa kan gynnas på bekostnad av medlemmarna i en annan. Ett annat exempel är hur man ska lösa problemet med att långtidssjukskrivna ska betala den förhöjda finansieringsavgiften. Medvetenheten om de negativa effekterna för kulturarbetarna blir allt större. Förslagen i propositionen ska trots detta uppenbarligen genomföras redan den 1 januari med de konsekvenser som detta kan få. Utskottsmajoriteten hade efter återförvisningen annars haft en möjlighet att visa lyhördhet inför den omfattande kritik som framförts mot beredningen av förslagen om ändringar i försäkringen. Vi återkommer senare i denna reservation till vår kritik mot beredningen som i första hand riktar sig mot regeringen, men vill redan här framföra att utskottsmajoritetens medansvar för de problem som den forcerade beredningen av ärendet kan leda till i den praktiska hanteringen nu framstår tydligt.

Den *generella kritiken* mot propositionen kan sammanfattas enligt följande. De förslag till förändringar av försäkringen som den moderatledda regeringen lagt fram driver utvecklingen åt helt fel håll. Den svenska arbetsmarknaden har hittills kännetecknats av förändringsbenägenhet och flexibilitet. En förklaring har varit att arbetstagare i Sverige har kunnat känna trygghet i omställningen med en bra arbetslöshetsförsäkring. Med ersättningar på en rimlig nivå blir människor beredda att gå från det gamla till det nya. Med försämrade ersättningar ökar otryggheten, vilket leder till en försvagad omställningsförmåga i den svenska ekonomin.

Regeringens förslag medför en dyrare och mer orättvis försäkring. Förslagen innebär rakt igenom försämringar för såväl arbetstagare som arbetslösa. Färre kommer att omfattas av försäkringen samtidigt som riskerna och kostnaderna övervältras på enskilda. Människor kommer att bli utförsäkrade i högre grad och många kommer att hamna i en ekonomiskt mycket utsatt situation. Fler kommer att behöva försörjningsstöd från kommunerna. Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att det är svårt att uppskatta hur detta kommer att belasta kommunernas budgetar, men gör bedömningen att de ändrade ersättningsreglerna och det slopade studerandevillkoret medför utgiftsökningar i storleksordningen 500 miljoner kronor.

Regeringen menar att ”det ska löna sig att arbeta” och utgår därmed från att det i dag lönar sig att vara arbetslös och att arbetslösheten beror på att människor är lata och på ett kalkylerande sätt väger fördelarna med att uppbära försäkring mot fördelarna av att arbeta. Huvudorsaken till arbetslöshet är dock brist på arbetstillfällen. Redan propositionens rubrik, ”En arbetslöshetsförsäkring för arbete”, vittnar om regeringens felaktiga synsätt, som om det var utformningen av försäkringen som avgjorde mängden arbetstillfällen. Regeringspolitiken leder inte till fler jobb utan till fler öppet arbetslösa.

Det är allvarligt nog att förslagen drabbar många redan utsatta personer som får en försämrad levnadsstandard, men de samhälleliga effekterna på sikt är minst lika allvarliga. Det blir en kraftig press nedåt på de lägsta

lönerna. Så småningom kommer en låglönemarknad att växa fram. Försämringarna leder till minskade skatteintäkter. Det blir ett efterfrågebortfall för dem som redan har små inkomster både genom de lägre ersättningsnivåerna och genom pressen nedåt på lönerna.

Till detta kommer att personer med begränsade ekonomiska resurser finner skäl att lämna a-kassan. Avgiften mångdubblas samtidigt som avdragsrätten för a-kasseavgiften och medlemsavgiften i fackföreningen slopas. Regeringens s.k. jobbskatteavdrag kompenserar inte alla och gynnar framför allt främst personer med höga inkomster. Många av dem som ser sig tvingade att lämna a-kassan kan vara de som har störst behov av det skydd som försäkringen ger. Andra med en trygg situation på arbetsmarknaden kanske lämnar a-kassan och söker sig till privata lösningar. Bördorna blir större på dem som är kvar. Finansieringen försämras och försäkringens legitimitet och trovärdighet blir allt svagare. När medlemsantalet minskar försvagas den fackliga styrkan. Det blir en ond cirkel. Med svagare fackliga organisationer förskjuts maktbalansen på arbetsmarknaden. Den svenska modellen med relativt jämnstarka parter undermineras.

Särskilt allvarligt är att förslagen inte är neutrala från jämställdhetssynpunkt. Regeringen medger i och för sig detta men vidhåller sina förslag trots kritiken. Den sammantagna effekten är att kvinnor kommer att drabbas betydligt hårdare än män. Flera av regeländringarna – vi återkommer till detta nedan – slår oproportionerligt hårt mot gruppen kvinnor eftersom kvinnor oftare än män är hänvisade till tillfälliga anställningar, deltidsanställningar och låga löner. Även pressen nedåt på lägstralönerna drabbar främst kvinnor. De strukturella löneskillnader som redan finns blir än större. Inte bara kvinnor utan andra med svag ställning på arbetsmarknaden kommer att drabbas. Det gäller bl.a. invandrare och unga personer.

Försämringarna i försäkringen genomförs samtidigt som den aktiva arbetsmarknadspolitiken rustas ned. Volymen av arbetsmarknadsåtgärder minskar och flera slag av program slopas, trots att de visat sig framgångsrika. Arbetsmarknadsutbildningen skärs ned när människor i stället skulle behöva rustas för de nya jobb som växer fram och när det också kommer tecken på en ökande brist på arbetskraft som har de efterfrågade kvalifikationerna. Personer med s.k. Gröna jobb varslas om uppsägning i stor skala. Förberedande utbildningar som visat sig framgångsrika upphör. Detta är bara några exempel.

I fråga om förslagets enskilda delar vill vi framföra följande.

Skärpningen av *arbetsvillkoret*, som innebär att kravet ökar från 70 till 80 timmars arbete per månad, är ett exempel på hur förslagen särskilt drabbar kvinnor som i betydligt högre grad än män är deltidsarbetande. Personer med s.k. kort deltid, dvs. mindre än 19 timmar per vecka, kommer att ha svårt att över huvud taget kvalificera sig. Personer med längre deltid än så kan få problem om de tvingas vara hemma på grund av sjukdom eller för vård av sjukt barn eller anhörig. Tidsbegränsat anställda får generellt en ännu mer osäker ställning. Förslaget kommer även att slå mot studenter

som försöker etablera sig. De strukturella problem som finns på arbetsmarknaden kommer att fördjupas ytterligare. Andra grupper som drabbas är kulturarbetare, som trots att de är etablerade kan ha så oregelbundna arbetsförhållanden att de får svårt att uppfylla arbetsvillkoret. Innan mer generella lösningar finns för denna grupp måste arbetslöshetsförsäkringen finnas kvar i sin nuvarande form. Förslaget om ett skärpt arbetsvillkor väcker också frågan hur en obligatorisk försäkring, som enligt regeringen ska omfatta alla som förvärvsarbetar, ska konstrueras.

Enligt vår mening är reglerna om *överhoppningsbar tid* en viktig del av försäkringen. Den nuvarande tidsgränsen på sju år är rimlig. Den föreslagna förkortningen till fem år kommer främst att drabba personer som satsar på långa utbildningar, som kombinerar utbildning med familjebildning och personer med rehabiliteringsbehov. Det missgynnar även kvinnor som får barn under utbildningstiden. Det faktum att kvinnor tar ut den absolut största delen av föräldraledigheten leder också till att de drabbas i högre grad än män av en förkortad tid. Regeln om överhoppningsbar tid kan även innebära en uppmuntran för den som varit frånvarande länge på grund av sjukdom att söka sig tillbaka till arbetsmarknaden. Försämringen lär knappast innebära någon större besparing men betyder mycket för den som berörs.

Studerandevillkoret är en viktig del av försäkringen och arbetsmarknadspolitik. Om studerandevillkoret tas bort blir det en större risk att lämna en anställning för att skaffa sig en utbildning, vilket gör att försäkringens roll som omställningsförsäkring minskar. Som vi redan pekat på har många arbetsgivare problem att finna personer med rätt kompetens för de lediga arbetena. Studerandevillkoret är viktigt även av andra skäl. Redan i dag är det många nyutexaminerade akademiker som har problem att få arbete. Om möjligheten att kvalificera sig för ersättning genom studier tas bort kommer många att bli hänvisade till försörjningsstöd, vilket även SKL framhållit. Alternativt kommer personer som efter studierna hamnar i arbetslöshet att vara beroende av ekonomiskt bistånd från föräldrarna. I förlängningen kan detta leda till att den sociala snedrekryteringen till högre studier ökar. Vi konstaterar också att förslaget konsekvenser för jämställdheten inte är belysta i propositionen.

De *sänkta ersättningsnivåerna* innebär att personer vid ikraftträdandet direkt kan behöva gå från 80 till 65 % i ersättning. Sänkta ersättningsnivåer drabbar särskilt personer med låg inkomst, dvs. de som i dag har en faktisk ersättning på 80 % av den tidigare förvärvsinkomsten. Behovet av försörjningsstöd kommer att öka. Enligt reglerna ska en arbetslös vara beredd att ta ett arbete som ligger 10 % under arbetslöshetsersättningen. En heltidsarbetande undersköterska med ca 20 000 kr i månaden inklusive OB-ersättning kommer efter 300 ersättningsdagar att ha en ersättning på 13 000 kr och måste då vara beredd att acceptera ett arbete med 11 700 kr i månaden. Regeringens syfte står helt klart. Det ska skapas en låglöne-marknad. Att koppla ersättningsrätten till familjeförhållanden är dessutom

helt främmande för försäkringens grundprinciper om samband med förvärvs-inkomster och anknytning till arbetsmarknaden. Regelns utformning är dessutom svårbegriplig eftersom den enbart tar sikte på den omständigheten att någon är förälder till barn under 18 år, inte på faktisk vårdnad eller försörjningsbörd, vilket skulle ha varit något mer relevant i sammanhanget.

Begreppet *normalarbetstid* framstår som tekniskt men sättet att beräkna normalarbetstiden har stor inverkan på den faktiska ersättningen. Den förändring som nu genomförs och som innebär att allt arbete under ramtiden om 12 månader ska beaktas får särskilt negativa effekter för personer som är deltids- och visstidsanställda, dvs. kvinnor, unga och invandrare. Den som bara arbetat sex månader under året, t.ex. säsongarbetare, får halverad ersättning jämfört med i dag. Som framhållits av företrädare för kulturarbetarna kan ersättningen för många i den yrkesgruppen bli betydligt lägre. Redan existerande strukturella orättvisor förstärks.

Med den *förhöjda finansieringsavgiften* tänker sig regeringen att få in 10 miljarder kronor till statskassan för 2007. Detta ska delfinansiera det s.k. jobbskatteavdraget som, vad än regeringen säger, kommer att betyda mest för dem som redan tjänar bra. Det blir en kraftigt höjd avgift för alla. Man kan befara att de som inte har råd med både a-kasseavgiften och fackföreningsavgiften kommer att avveckla sitt medlemskap. Effekten kan bli att stora grupper lämnar fackförbunden som då försvagas. Enligt en Sifo-undersökning som LO-tidningen beställt överväger var tionde fackföreningsmedlem, mer än 300 000 personer, att lämna facket efter avgiftshöjningen vid årsskiftet. Undersökningen visar att det framför allt är yngre personer och låginkomsttagare som överväger att lämna facket av rent ekonomiska skäl. Det kommer att resultera i en maktförskjutning mellan parterna på arbetsmarknaden.

Även detta förslag drabbar i högre grad kvinnor negativt eftersom deltidslöslösa enligt reglerna får betala full avgift. Bestämmelserna bygger på en helt speciell definition av begreppet arbetslös som inte används i något annat sammanhang. Förslaget kan även bli kontraproduktivt. Lagrådet pekar i sitt yttrande på slående tröskeeffekter. Vi konstaterar att en arbetslös som accepterar ett arbete på ett par timmar ska betala den förhöjda finansieringsavgiften. Det kan givetvis bli ett ekonomiskt incitament att avstå från det erbjudna arbetet, i varje fall om detta inte leder till att a-kassan beslutar om nedsättning av ersättningen enligt 45a § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Enligt den regeln ska ersättningen sättas ned med 25 % under 40 ersättningsdagar om sökanden avvisar ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl.

Vi kan till sist konstatera att ett syfte med den förhöjda avgiften är att en högre arbetslöshetsrisk ska synliggöras genom en högre egenfinansiering och genom att avgifterna till kassorna tydligt ska variera med arbetslösheten. Innebörden av propositionen är att kopplingen mellan fackförbund och arbetslöshetskassa ska ge förbundet incitament att medverka till att arbetslösheten hålls tillbaka genom att lönerna hålls nere. När man ser

hur de föreslagna reglerna utfaller kan man ställa sig frågan om ens regeringen själv tror på sina teorier. Enligt det exempel som finns i propositionen leder en arbetslöshet som är ca åtta gånger större än i en annan kassa – uttryckt som utbetalning per medlem och år – till en förhöjd avgift som är ca 30 % högre än i den andra kassan. Denna i sammanhanget tämligen begränsade skillnad i förhöjd avgift mellan två kassor som har helt olika förhållanden åstadkommer man genom ytterligt komplicerade lagregler som dessutom kommer att sluka stora administrativa resurser med granskning månad för månad av enskildas faktiska förhållanden. Detta är inte rimligt.

Slutligen vill vi anföra följande om *beredningen* av förslagen i proposition 15. Regeringen föreslår en omläggning av politiken som man säger sig ha gått till val på och därför har mandat att genomföra. Regeringen är i sin fulla demokratiska rätt att föreslå de reformer som man anser är befogade. Det är vår uppgift som opposition att reagera och argumentera mot framlagda förslag. I de demokratiska spelreglerna ingår dock, och ska ingå, att de förslag som en regering lägger fram ska vara väl beredda. Att det som ett led i beredningen av regeringsärenden i stor utsträckning inhämtas yttrande från myndigheter, organisationer och andra enskilda samman slutningar är, som det sägs i förarbetena till regeringsformen, ”ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i svensk politisk beslutsprocess”. Enligt vår uppfattning framstår det som särskilt angeläget med en omsorgsfull beredning när det är fråga om förslag som har stora konsekvenser för enskilda. Arbetslöshetsförsäkringen omfattar 3,8 miljoner personer och hundratusentals av dem uppbär ersättning varje år. Många är beroende av försäkringen för sin försörjning. Det är ett komplicerat regelverk som i princip behärskas till fullo bara av personer som på olika sätt kommer i nära och frekvent kontakt med systemet. Redan dessa förhållanden talar för att viktigare förändringar av försäkringen alltid bör föregås av ett omsorgsfullt remissförfarande där de berörda ges praktiska möjligheter att analysera förslagen och deras konsekvenser och att framföra sina synpunkter. Ska en remissomgång fylla en verklig funktion måste det också ges utrymme för regeringen att överväga det som framkommit där.

De nu framlagda förslagen är såvitt vi kan bedöma de största förändringarna i ett slag i försäkringens historia. De har betydande ekonomiska effekter för enskilda och på en samhällelig nivå. I stora delar har inte de samhällsekonomiska konsekvenserna analyserats. Förändringarna har inte föregåtts av något sedvanligt utredningsarbete. Berörda instanser har visserligen fått tillfälle att lämna synpunkter vid s.k. remissmöten, men den tid som stått till förfogande har varit exceptionellt kort. Det har framförts mycket stark kritik i remissvaren. Även statliga organ hör till kritikerna. Endast den del som avser förändringar i lagen om arbetslöshetskassor har granskats av Lagrådet. Vi kan i och för sig hålla med Lagrådet om att kretsen av remissinstanser är vid och till synes väl avvägd. En bristfällig beredning ursäktas emellertid inte av en nyvald regerings allmänna intresse

av att valresultatet så snart som möjligt får genomslag i den förda politiken. En önskan från rent politiska utgångspunkter om snabbt genomslag för den politik man vill genomföra lär vara utmärkande inte bara för en nyvald regering. Det demokratiska systemet innebär dock, och ska så göra, en viss tröghet i processen. Med en omsorgsfull beredning värd namnet ökar kvaliteten i lagstiftningsarbetet. Behövliga konsekvensanalyser kan genomföras och alternativa lösningar övervägas. Inte heller att en lagstiftning möjligen har provisorisk karaktär ursäktar enligt vår mening att beredningen försummas när det är fråga om ett ärende av detta slag.

Det vilar ett tungt ansvar på den borgerliga regeringen om den force-rade beredningen leder till problem i den praktiska hanteringen efter ikraftträdandet, något som i slutänden drabbar enskilda personer.

Vi anser *sammanfattningsvis* att regeringens proposition 2006/07:15 bör avslås av riksdagen. Detta innebär att motionerna A2 (s), A18 (v) och A19 (mp) bör bifallas liksom övriga följdmotioner med avslagsyrkanden. Ställningstagandet innebär även att de motioner som väckts under den allmänna motionstiden med kritiska synpunkter på de förslag som då aviserats i budgetpropositionen bör bifallas.

2. Studenters ersättningsrätt, punkt 8 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub255 yrkande 8.

Ställningstagande

Akademisk utbildning är långt ifrån en garanti för att få arbete. Arbetslösheten bland akademiker är hög. Nästan alla studenter är arbetslösa under en period efter att studierna avslutats. Det är också svårt för många att hitta ett arbete för att klara försörjningen under sommarmånaderna. I dessa sammanhang är det enligt Miljöpartiets uppfattning viktigt att det finns en trygghet i socialförsäkringssystemen.

Arbetslöshetsförsäkringen är, liksom alla socialförsäkringar, uppbyggd efter förutsättningen att det normala är att man försörjer sig genom förvärvsarbete. Situationen för studerande skiljer sig därför en del från normen.

Studerande som arbetat innan de påbörjade sina studier kan ha rätt till ersättning på sommaren om de har kvar ersättningsdagar som de tidigare kvalificerat sig för. Den tid som ersättningen kan vara vilande är ett år. Under förutsättning att studenten tar ut ersättning några dagar varje år kan

alltså ersättningsperioden behållas. Det gör att en del studenter stämplar en period varje år för att inte bli av med sina a-kassedagar, trots att de kanske inte behöver.

Miljöpartiet anser att möjligheten att ändra reglerna bör utredas, så att den tid som man kan ha ersättningsrätten vilande förlängs till tre år, detta under förutsättning att den sökande under tiden bedrivit studier på heltid.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag i enlighet med detta. Jag anser att motion Ub255 yrkande 8 bör bifallas av riksdagen.

3. Inträdeskrav, punkt 9 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:A236 yrkande 10, 2006/07:A270 yrkande 23 och 2006/07:A346 yrkande 2.

Ställningstagande

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som bygger på anställning och inkomstbortfallsprincipen. Den består av grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring. Principen utgår från tanken om allas rätt till arbete. Baksidan av detta är att personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden också har svårt att komma in i trygghetssystemen. Enligt lagen om arbetslöshetskassor måste man ha arbetat minst 17 timmar i veckan i 4 veckor under en 5-veckorsperiod för att man överhuvudtaget ska kunna bli medlem i en a-kassa.

För den som har ett fast heltidsjobb är det inga problem att uppfylla inträdeskrav och arbetsvillkor. Däremot är det svårt för deltidsarbetande och för dem som har olika former av tillfälliga anställningar. Antalet tillfälliga anställningar och s.k. timanställningar har ökat kraftigt de senaste åren. Eftersom det är unga, kvinnor och invandrade som har högst andel både deltids och tillfälliga anställningar blir resultatet att gällande regelsystem verkar strukturellt diskriminerande mot dessa grupper. Bland annat TCO har påpekat att det särskilda inträdeskravet kan ses som en diskriminering av deltidsanställda i strid mot EG:s deltidsdirektiv. Detta direktiv är nu också lag i Sverige. Vänsterpartiet vill också peka på studier som visar att var man är född och hur länge man har bott i Sverige är avgörande faktorer för om man ska kunna uppfylla det arbetsvillkor som berättigar till a-kassa.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över inträdeskraven i arbetslöshetsersättningen och dess konsekvenser för invandrade och komma med förslag till förändring som undanröjer dis-

kriminering av korttids- och deltidsanställda. De befintliga kvalifikationskraven för att bli medlem i en a-kassa enligt lagen om arbetslöshetskassor bör snarast avskaffas. Regeringen bör återkomma med ett förslag om detta.

Detta innebär att jag anser att motionerna A236 yrkande 10, A270 yrkande 23 och A346 yrkande 2 bör bifallas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete:

1. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
2. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
3. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Följdmotioner

2006/07:A1 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A2 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A3 av Margareta Israelsson m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A4 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A5 av Margareta Israelsson m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A6 av Göte Wahlström m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A7 av Krister Örnfjäder m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A8 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen avslår regeringens förslag om ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

2006/07:A9 av Michael Hagberg och Fredrik Olovsson (båda s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A10 av Thomas Östros och Mats Berglind (båda s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A11 av Hans Stenberg m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A12 av Alf Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A13 av Christina Axelsson och Sonia Karlsson (båda s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A14 av Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A15 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A16 av Agneta Gille och Laila Bjurling (båda s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A17 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

2006/07:A18 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör behandla genomgripande förändringar i sedvanlig ordning genom utredning med konsekvensanalys av de föreslagna förändringarna samt sedvanligt remissförfarande.

2006/07:A19 av Ulf Holm m.fl. (mp):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:15 En arbetslöshetsförsäkring för arbete.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Fi244 av Göran Persson i Stjärnhov m.fl. (s):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om egenfinansiering, obligatorium, ersättningsförändringar och förändringar i dagpenningen av arbetslöshetsförsäkringen.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkningen av taket i arbetslöshetsförsäkringen från 730 kr per dag till 680 kr.

2006/07:Ub255 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studenter ska kunna ha sin arbetslöshetsersättning vilande under tre år, under förutsättning att de studerar heltid.

2006/07:A202 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppdraget som familjehemsförälder.

2006/07:A236 av Josefin Brink m.fl. (v):

10. Riksdagen begär att regeringen snarast kommer med förslag till beslut om att slopa kvalifikationskravet för medlemskap i arbetslöshetskassa enligt 34 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

2006/07:A249 av Anders Åkesson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över villkoren i arbetslöshetsförsäkringen för egenanställda.

2006/07:A255 av Margareta Israelsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den utsatta situationen på arbetsmarknaden för yrkesverksamma inom kultursektorn och hur de drabbas av försämrade villkor i arbetslöshetsförsäkringen.

2006/07:A258 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska dra tillbaka sina förslag om försämringar i a-kassan.

2006/07:A270 av Lars Ohly m.fl. (v):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med uppgift att se över inträdeskraven i arbetslöshetsersättningen, dess konsekvenser för invandrade samt lägga fram förslag till förändring som undanröjer diskriminering av korttids- och deltidsanställda.

2006/07:A271 av Veronica Palm m.fl. (s):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjning av a-kasseavgiften.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkt a-kassenivå, sänkt tak i a-kassan och försämrade beräkningsgrund för uttag av a-kassan.

2006/07:A279 av Allan Widman och Ulf Nilsson (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyldigheten att söka och ta arbete i annat skandinaviskt land.

2006/07:A299 av Claes-Göran Brandin m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja den högsta ersättningen med 200 kr och att den procentuella ersättningen från a-kassan bibehålls på nuvarande nivå.

2006/07:A312 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillämpning av arbetslöshetsförsäkringen.

2006/07:A322 av Carina Ohlsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkra utsatta kvinnors ekonomiska situation.

2006/07:A326 av Kurt Kvarnström och Anneli Särnblad (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vissa regler i a-kassan.

2006/07:A329 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till a-kasseersättning vid tre fjärdedels sjukersättning.

2006/07:A331 av Agneta Gille m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringarna i a-kassan.

2006/07:A337 av Birgitta Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att analysera vad de föreslagna förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen får för konsekvenser för ensamstående föräldrar.

2006/07:A346 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen begär att regeringen ska återkomma med förslag om ett slopande av kravet för medlemskap i arbetslöshetskassa.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundbeloppet och den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet bör höjas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen tillsätter en utredning om indexering av högsta dagpenning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beslut bör fattas under den kommande mandatperioden om att ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen bör vara densamma under hela ersättningsperioden om 300 dagar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska tillsätta en utredning om konsekvenserna av de aviserade förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan en proposition om arbetslöshetsförsäkringen lämnas till riksdagen.

2006/07:A347 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om konsekvenserna av de aviserade förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan en proposition om arbetslöshetsförsäkringen lämnas till riksdagen.

2006/07:A348 av Ulf Holm m.fl. (mp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att inga regelförändringar i arbetslöshetsförsäkringen bör genomföras.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring¹

dels att 18, 19 och 30 a §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 18 § skall utgå,

dels att 7, 12, 13 a, 25, 26 och 28 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ *eller studerandevillkoret enligt 19 §* (medlemsvillkor).

7 §²

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12–14 a §§ (medlemsvillkor).

12 §

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 70 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 450 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

¹ Senaste lydelse av

18 § 2003:330

19 § 2003:330

30 a § 2003:330.

² Senaste lydelse 2003:330.

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning skall den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.

13 a §³

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret jämföras med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 300 av de där angivna 450 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 45 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 330 av de där angivna 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 50 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 50 timmar.

25 §⁴

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning).

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag.
Dagpenning kan under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod lämnas med en högre dagpenning än under resterande dagar. Den högsta dagpenningen kan begränsas i tiden för personer som utför deltidsarbete.

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag.

³ Senaste lydelse 2000:1460.

⁴ Senaste lydelse 2000:1460.

26 §

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med 80 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med ett belopp som motsvarar följande procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

– 80 procent från och med dag 1 till och med dag 200 av ersättningsperioden,

– 70 procent från och med dag 201 till och med dag 300 av ersättningsperioden, och

– 65 procent från och med dag 301 av ersättningsperioden.

För en sökande som dag 300 är förälder till barn under 18 år skall dock sänkningen från 70 till 65 procent ske först från och med dag 451 av ersättningsperioden.

När det bestäms med vilken procentsats ersättning skall lämnas skall dag då en sökande fått aktivitetsstöd enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd jämföras med ersättningsdag enligt denna lag. Därvid beaktas inte dagar före den 1 januari 2007.

28 §⁵

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden i det förvärvsarbete som innebär att arbetsvillkoret uppfylls. Om arbetsvillkoret uppfyllts genom det arbetsvillkor som anges i 12 § första stycket 1 får, om detta är förmånligare för den sökande, som normalarbetstid gälla den genomsnittliga arbetstiden i allt det förvärvsarbete som utförts under hela ramtiden enligt samma paragraf. Vid denna beräkningsmetod får dock endast månad då den sökande utfört arbete under minst 70 timmar räknas med.

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden under hela den i 12 § angivna ramtiden om tolv månader.

⁵ Senaste lydelse 2006:470.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omräkning av normalarbetstid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. En sökande som, innan lagen träder i kraft, har uppfyllt villkoren i 12 och 13 a §§ i deras äldre lydelse får tillgodoräkna sig detta vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet vad gäller den första ersättningsperioden därefter.

3. Vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet får en sökande, då 12 § första stycket 1 tillämpas, tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden inom ramtiden utfört arbete under minst 70 timmar. Detta gäller dock bara vid prövning av ersättning under den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet.

4. Vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet får en sökande, då 12 § första stycket 2 tillämpas, tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden inom ramtiden utfört arbete under minst 45 timmar. Detta gäller dock bara vid prövning av ersättning under den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet.

5. Om 13 a § första stycket är tillämplig i fall som avses i punkten 4 får sökanden, vid tillämpning av 13 a § andra stycket första meningen, tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden utfört förvärvsarbete under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Vid tillämpning av 13 a § andra stycket andra meningen får sökanden tillgodoräkna sig de kalendermånader före lagens ikraftträdande som sökanden utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

6. En sökande som, innan lagen träder i kraft, har uppfyllt villkoren i upphävda 18 eller 19 § får tillgodoräkna sig detta vid prövning av rätt till ersättning vid arbetslöshet vad gäller den första ersättningsperioden efter ikraftträdandet. Ansökan om rätt till ersättning måste dock ha kommit in till arbetslöshetskassan senast vid utgången av februari 2007. Vid fastställande av dagpenning för den som har uppfyllt villkoren enligt 19 § skall den upphävda 30 a § tillämpas.

7. För den som karenstiden enligt 21 § har börjat löpa innan lagen träder i kraft skall, vid beräkning av sökandens normalarbetstid under den första ersättningsperioden därefter, 28 § i dess äldre lydelse tillämpas.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:6) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 17 a § i stället för dess lydelse enligt lagen (2006:6) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2006:6) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	17 a §	
Tid som enligt 16, 17 eller 23 §§ inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst <i>sju</i> år.		Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst <i>fem</i> år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § 7.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
2. För den som karenstiden enligt 21 § har börjat löpa innan lagen träder i kraft skall, vid beräkning av sökandens ramtid, 17 a § första stycket i dess äldre lydelse tillämpas.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

dels att 41, 48, 49 och 87 §§ samt rubriken närmast före 48 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 41 a och 93 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *utjämningsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

41 §

En arbetslöshetskassa skall ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift* samt övriga utgifter. En arbetslöshetskassa får besluta om olika medlemsavgifter för olika medlemskategorier, om det finns skäl för det.

En arbetslöshetskassa får inte för att täcka kostnaderna för den förhöjda finansieringsavgiften höja medlemsavgiften

1. för arbetslös medlem, eller

2. med mer än 300 kronor i månaden för medlem som inte är arbetslös i den mening som avses i 41 a §.

41 a §

Med arbetslös avses i 41 § en person som för den kalendermånad eller del därav som den förhöjda finansieringsavgiften avser fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd och som inte utfört förvärvsarbete eller haft rätt till ersättning för den tid som avses i 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring den månaden.

Finansieringsavgift och utjämningsavgift

Arbetslöshetskassorna skall för varje medlem som fanns i kassan den 31 december det senast förflutna verksamhetsåret till staten betala

1. en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning som avser inkomstbortfallsförsäkringen med ett belopp som motsvarar 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift), och

2. en avgift för finansiering av ett för kassorna gemensamt utjämningsbidrag med ett belopp som motsvarar tre procent av den gällande högsta dagpenningen (utjämningsavgift).

Finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift

48 §

En arbetslöshetskassa skall till staten betala en avgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i kalendermånaden. Avgiften skall motsvara 131 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen (finansieringsavgift).

En arbetslöshetskassa skall utöver avgiften enligt första stycket för samma ändamål betala en avgift för varje medlem i kassan som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § under kalendermånaden (förhöjd finansieringsavgift). Denna avgift beräknas enligt följande:

– från genomsnittet av en kassas totalt utbetalda dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen per månad och medlem under perioden juli till och med juni närmast föregående år subtraheras motsvarande belopp för samtliga kassor,

– skillnaden multipliceras med 0,000145,

– produkten multipliceras med 240,

– varefter 240 adderas till den senare produkten.

Avgiften enligt andra stycket skall dock vara 300 kronor för varje medlem som inte var arbetslös i den mening som avses i 41 a § när arbetslöshetskassan enligt 41 § andra stycket är förhindrad att ta ut medlemsavgifter i tillräcklig omfattning.

De avgifter som en arbetslöshetskassa skall betala enligt första och andra styckena får tillsam-

mans högst motsvara vad kassan betalat ut i dagpenning enligt inkomstbortfallsförsäkringen den månad avgifterna avser.

49 §

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras *samt om utjämningsbidrag.*

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om när och på vilket sätt betalningarna enligt 48 § skall göras.

87 §⁶

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *utjämningsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift och *förhöjd finansieringsavgift*, samt i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för vad som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaföreståndare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller vad som i tredje stycket sägs om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

⁶ Senaste lydelse 2004:225.

93 a §

Regeringen får besluta om bidrag till en arbetslöshetskassa för andra ändamål än dem som anges i 93 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för finansieringsavgifter som avser tid före ikraftträdandet.
 3. Den äldre lydelsen av 49 § gäller för föreskrifter som avser tid före ikraftträdandet.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Utskottets förslag om ändring i regeringens förslag (punkt 1) till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring¹

dels att 18, 19 och 30 a §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 18 § skall utgå,

dels att 7, 12, 13 a, 25, 26 och 28 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 27 a §, av följande lydelse.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

26 §

Om inte annat följer av 25 § andra stycket eller 27 §, lämnas dagpenning med ett belopp som motsvarar följande procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

- 80 procent från och med dag 1 till och med dag 200 av ersättningsperioden,

- 70 procent från och med dag 201 till och med dag 300 av ersättningsperioden, och

- 65 procent från och med dag 301 av ersättningsperioden.

För en sökande som dag 300 är förälder till barn under 18 år skall dock sänkningen från 70 till 65 procent ske först från och med dag 451 av *ersättningsperioden*.

När det bestäms med vilken procentsats ersättning skall lämnas skall dag då en sökande fått aktivitetsstöd enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd jämföras med ersättningsdag enligt denna lag. Därvid beaktas inte dagar före den 1 januari 2007.

Om inte annat följer av 25 § andra stycket, 27 § eller 27 a §, lämnas dagpenning med ett belopp som motsvarar följande procentsatser av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden.

- 80 procent från och med dag 1 till och med dag 200 av ersättningsperioden,

- 70 procent från och med dag 201 till och med dag 300 av ersättningsperioden, och

- 65 procent från och med dag 301 av ersättningsperioden.

För en sökande som dag 300 av *ersättningsperioden* är förälder till barn under 18 år skall dock sänkningen från 70 till 65 procent ske först från och med dag 451 av *denna period*.

¹ Senaste lydelse av 18, 19 och 30 a §§ 2003:330.

27 a §

Till en sökande som under ersättningsperioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret och för vilken ersättning lämnas under ytterligare en ersättningsperiod skall, om det är till förmån för honom eller henne, dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar 65 procent av den dagsförtjänst som låg till grund för ersättningen under den närmast föregående ersättningsperioden.

28 §

Som normalarbetstid skall gälla den genomsnittliga arbetstiden under hela den i 12 § angivna ramtiden om tolv månader.

När enligt 27 a § dagpenning lämnas med 65 procent av den tidigare dagsförtjänsten skall som normalarbetstid gälla den genomsnittliga arbetstiden enligt det tidigare arbetsvillkoret.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omräkning av normalarbetstid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

1. Denna lag träder i kraft den 5 mars 2007 i fråga om 26 § och i övrigt den 1 januari 2007.